

JURISPRUDÈNCIA DEL TRIBUNAL SUPREM

Amb la doctrina de la Direcció General dels Registres i del Notariat

Any 2014

Eva Pons Parera*

Agustí Pou Pujolràs**

Durant el 2014 no hem localitzat resolucions del Tribunal Suprem que apuntin línies doctrinals noves rellevants pel que fa al règim jurídic de la llengua, sinó que en tot cas modulen o estenen l'abast –particularment en l'àmbit educatiu– de pronunciaments anteriors.

Un gran nombre de resolucions versen sobre l'ús del català com a llengua vehicular en el sistema educatiu de Catalunya, com a continuïtat del conflicte obert per la Sentència de 9 de desembre de 2010, que en la part dispositiva ordenava a la Generalitat adoptar les mesures precises per adaptar el model educatiu a la consideració també “vehicular” del castellà dins la STC 31/2010 sobre l'Estatut d'autonomia. Després de la precisió introduïda per la Sentència de 19 de febrer de 2013 –analitzada en la crònica anterior–, en el sentit de referir aquella decisió al sistema lingüístic aplicat en el col·legi i curs del fill dels recurrents, la novetat rau en l'extensió d'aquesta doctrina a l'àmbit de les mesures cautelars. El Tribunal Suprem confirma diverses interlocutòries dictades des del gener de 2013 per la Secció Cinquena de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, les quals obliguen els centres educatius a introduir percentatges d'ús vehicular del castellà en els grups o classes dels alumnes concernits pel recurs contenciós abans que aquest es resolgui per sentència.

En el mateix àmbit, la interlocutòria del Tribunal Suprem de 28 de gener inadmet un recurs d'aclariment sobre la STS de 19 de novembre de 2013 –inclosa també en la crònica anterior– pel qual se li sol·licita que fixi si el dret declarat a favor de la filla dels recurrents a rebre l'ensenyament infantil en castellà preval sobre la nova Llei catalana 12/2009, de 10 de juliol, d'educació. Així mateix, la Sentència de 31 d'octubre desestima el recurs de cassació interposat per una associació contra la Sentència del TSJC que va avalar el precepte del Decret de la Generalitat 155/2010, que atribueix als directors dels centres educatius garantir l'ús normal del català com a llengua vehicular de l'educació, administrativa i de comunicació, en considerar que la no-menció expressa del castellà en la redacció de la norma no implica exclusió de la llengua. Tot i avalar l'opció normativa de la Generalitat, el Tribunal Suprem hi reitera la doctrina sobre l'equilibri inexcusable de les dues llengües oficials, que extreu de la STC 31/2010, i adverteix sobre les possibilitats ulteriors de control sobre la interpretació i l'aplicació que es faci del precepte impugnat. Refusa també interposar qüestió d'inconstitucionalitat sobre la Llei 12/2009, d'educació, de Catalunya.

* Eva Pons Parera, professora de dret constitucional de la Universitat de Barcelona

** Agustí Pou Pujolràs, professora de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

Citació recomanada: PONS PARERA, EVA; POU PUJOLRÀS, AGUSTÍ «Jurisprudència del Tribunal Suprem. Amb la doctrina de la Direcció General dels Registres i del Notariat. Any 2014», *Revista de Llengua i Dret*, núm. 63, 2015, p. 254-277 DOI [10.2436/20.8030.02.109](https://doi.org/10.2436/20.8030.02.109)

Les sentències de 12 i 14 de març, 8 i 9 d'abril, 17 de juny, 17 i 23 de setembre, 28 i 30 d'octubre i 4 de desembre recullen la línia doctrinal molt establerta –i que hem anat constatant en aquesta crònica– segons la qual les impugnacions relatives al coneixement de la llengua per part de l'acusat en l'àmbit policial i processal han de ser substantives i generar una indefensió real per poder considerar que vulneren el dret a la tutela judicial efectiva. En aquest sentit antiformalista, no es considera requisit que el traductor o intèrpret tingui titulació oficial.

En l'àmbit del procediment del dret d'asil, la Sentència de 25 de juliol de 2014 analitza si s'ha creat una situació d'indefensió a una persona sol·licitant d'asil que fou citada únicament en castellà a l'entrevista inicial amb l'autoritat administrativa.

Una sentència de 30 de gener rebutja el recurs de cassació de l'associació Convivència Cívica Catalana contra la inadmissió, per falta de legitimació activa, del recurs pel qual pretenia la nul·litat íntegra del Decret 128/2010, de 14 de setembre, sobre l'acreditació del coneixement lingüístic del professorat de les universitats del sistema universitari de Catalunya, sense cap pronunciament substantiu sobre aquesta norma.

La Interlocutòria de 30 de gener admet parcialment el recurs de cassació contra la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que anul·lava diversos preceptes del Reglament per a l'ús de les llengües catalana i occitana de la Diputació de Lleida. Com dèiem en el número anterior, en una resolució gairebé igual per al reglament de la Diputació de Girona, caldrà estar atent a la decisió final del Tribunal. També caldrà veure el resultat de la Sentència de 15 de juliol, que anul·lava una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que anul·lava algun precepte del Reglament d'ús de la llengua catalana de l'Ajuntament de Barcelona. L'entitat recurrent recorre contra la circumstància que el tribunal català, mitjançant una provisió, va excloure de l'enjudiciament una part important dels preceptes impugnats, perquè va considerar que no afectaven la ciutadania en general, i, doncs, que la recurrent no estava legitimada. El TS entén que no hi havia hagut la motivació suficient i retrotrau les actuacions al moment de dictar la provisió esmentada.

També reportem una resolució, la Interlocutòria del TS de 5 de juny, relativa a l'adquisició de la nacionalitat espanyola, que recull la doctrina que manté la importància cabdal del coneixement del castellà com a criteri per valorar l'arrelament de l'estranger a l'Estat espanyol. Fem esment de les nombroses sentències de l'Audiència Nacional en les quals el desconeixement o el coneixement deficient del castellà esdevé un motiu suficient o únic per denegar l'accés a la nacionalitat espanyola per residència per raó de la manca d'acreditació de la integració requerida a la societat (vegeu, per exemple, les SAN de [17 de setembre](#), de [15 d'octubre](#), de [23 d'octubre](#), d'[11 de desembre](#) o de [23 de desembre](#)).

Les sentències del Tribunal Suprem de 23 i 25 de juny i de l'Audiència Nacional de 3 de febrer ens recorden la importància d'establir paràmetres clars en l'acreditació dels coneixements de llengua –sigui oficial o no– en la selecció de personal i la provisió de llocs de treball a l'Administració pública. La manca d'aquests criteris comporta inseguretats jurídiques i no afavoreix precisament l'objectiu que es persegueix, que és el coneixement de la llengua valorada.

Recollim també diverses resolucions sobre impugnacions de processos selectius de funcionaris locals d'habilitació estatal (STS d'1, 16 i 22 de juliol de 2014). Com ja havia passat en sentències anteriors, el TS avala l'exigència d'acreditació del nivell C de català sobre la base de la competència que té la Generalitat i sobre el fet que els aprovats opten només per places dins de Catalunya.

Dins l'àmbit de l'ensenyament, la Sentència de 25 de juny resol un litigi de què ja donàvem compte al número anterior, plantejat per una associació andalusa de docents de francès, relatiu als criteris que cal aplicar perquè el francès pugui ser llengua estrangera obligatòria a primària i ESO. La resolució els és desfavorable sobre la base de la potestat d'autoorganització de l'Administració i de la valoració del cost que implica, arguments que, tot i ser raonables, deixen l'anglès en una posició de llengua estrangera gairebé exclusiva.

Les STS de 20 d'octubre i 11 de desembre incideixen sobre la valoració de la llengua de l'infant en casos d'atribució de custòdia en què els pares viuen en llocs amb llengües diferents –dins de l'Estat o fora. Tot i que aquestes resolucions van molt lligades als aspectes concrets del cas, encertadament el factor lingüístic –la llengua de l'infant– no s'usa com a criteri gaire rellevant.

Sobre el conflicte pels repetidors de TV3 al País Valencià, la Sentència de 31 d'octubre de 2014 resol, en el mateix sentit que la precedent, de 5 de desembre de 2012, la falta de competència de la Generalitat Valenciana per sancionar la Fundació Ramon Muntaner, amb la consegüent anul·lació de les sancions imposades a l'entitat pel Govern valencià.

Una interlocutòria de 22 de juliol inadmet un recurs per unificació de doctrina en un cas on la persona a qui s'havia denegat la continuïtat en el gaudi de la renda activa d'inserció al·legà que no va comparèixer ni aportar la informació requerida davant els serveis públics d'ocupació perquè no va comprendre la citació per desconeixement del castellà, uns fets que no es consideren, però, provats.

Per l'interès i la novetat del tema en seu judicial, afegim el comentari de la Sentència de 25 de juny de l'Audiència Nacional, que confirma la sanció imposada a una empresa operadora de telefonia per l'omissió de la llengua castellana en la locució informativa prescrita sobre les tarifes dels serveis addicionals de veu i televot, malgrat que les disposicions aplicables no fan referència expressa a l'element lingüístic.

La Sentència de 29 de juliol rebutja el recurs presentat per un magistrat contra la sanció de suspensió de funcions durant sis mesos per faltes molt greus. El jutge, de l'àmbit contenciós, havia fustigat en les seves resolucions l'ús del català per part de les institucions catalanes i havia arribat a expressions i raonaments situats clarament fora de la seva funció jurisdiccional. A la *Revista* núm. 61 ja recollíem una altra sanció a aquest magistrat.

Finalment, tot i que no hi dediquem una ressenya individualitzada, recollim en aquesta introducció d'altres sentències de l'Audiència Nacional que en certa manera posen en paral·lel delictes relacionats amb el terrorisme i la llengua pròpia. En la primera, la Sentència de 31 de març de 2014, anul·lada per la STS de 4 de desembre de 2014, s'enjudicia un cas d'enaltiment del terrorisme en un acte al final de l'Onze de Setembre de 2012; hi sovintegen les designacions i expressions en català –en força casos, amb faltes d'ortografia. És interessant el vot particular exculpatori. La segona, la Sentència de 14 de maig de 2014, posa fi a un procés per un delictes de pertinença a banda armada; la referència a entitats i publicacions de defensa de l'eusquera hi és freqüent. Com hem indicat en cròniques anteriors (*Revista de Llengua i Dret* núm. 61, pàg. 223-224), la vinculació entre acte vinculat al terrorisme i la constant referència a la llengua d'una manera marcada –generalment és el basc, però aquí també el català– és un perjudici per a l'idioma. Des del punt de vista de la percepció lingüística negativa que se'n desprèn, hom es pot imaginar que aquest perjudici no es produiria si la resolució judicial fos redactada en eusquera o català.

En aquest número recollim les resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat (de desembre de 2013 a maig de 2014) relatives a l'antroponímia, als assentaments registrals i a la valoració de la llengua en l'autorització de matrimonis entre nacionals i estrangers. Destaquem aquí, pel que fa a la imposició i el canvi de noms, que, tot i el marge de llibertat actual, la Direcció General continua posant limitacions arbitràries i allunyades de la realitat cultural plural de la població espanyola.

Per accedir als textos de les sentències de la base del Cendoj, primer s'ha d'obrir el cercador de la base de dades (<http://www.poderjudicial.es/search/indexAN.jsp>) i després clicar a l'enllaç que té cada resolució ressenyada. Per tal de facilitar aquesta operació, consignem aquesta adreça en cada resolució o bloc de resolucions. D'aquesta manera es pot baixar el text sense haver de fer servir l'opció de copiar l'identificador de la resolució a la casella «Texto a buscar», del mateix cercador.

[Sentència del Tribunal Suprem de 15 de gener de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130042014100007](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 17 de gener de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: María del Pilar Teso Gamella. Ref. Cendoj: 28079130042014100008](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 10 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100033.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 13 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100038.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100039](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 25 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100058](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 26 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100059](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 27 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100062](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 28 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100061](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 3 de març de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130042014100060](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 29 de maig de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Segundo Menéndez Pérez. Ref. Cendoj: 28079130042014100131.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 30 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Segundo Menéndez Pérez. Ref. Cendoj: 28079130042014100173](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 30 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Segundo Menéndez Pérez. Ref. Cendoj: 28079130042014100174](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

En les tretze sentències referenciades, el Tribunal Suprem desestima els recursos de cassació interposats pel Govern de la Generalitat contra diverses interlocutòries del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, dictades per la Secció 5a de la Sala Contenciosa des del gener de l'any 2013, per mitjà de les quals s'estableixen mesures cautelars relatives a l'ús vehicular de la llengua castellana en diversos centres educatius. L'objecte dels recursos contenciosos administratius ordinaris substanciats pel TSJC són resolucions de la Conselleria d'Educació que desestimen una sèrie de pretensions sobre el règim lingüístic de l'ensenyament, formulades per pares en relació amb els seus fills escolaritzats en educació infantil, primària o secundària obligatòria, segons els diversos casos. Els recurrents en la instància s'emparen en la doctrina del Tribunal Suprem iniciada amb la Sentència de 9 de desembre de 2010 (*Revista de Llengua i Dret* núm. 56, pàg. 255-259), la qual reinterpreta l'abast dels pronunciaments interpretatius del Tribunal Constitucional sobre els articles 6.1 i 35 de l'Estatut d'autonomia de 2006 i emmena a declarar que «la Generalidad deberá adoptar cuantas medidas sean precisas para adaptar su sistema de enseñanza a la nueva situación creada por la declaración de la Sentencia 31/2010 del Tribunal Constitucional, que considera también al castellano como lengua vehicular de la enseñanza en Cataluña junto con el catalán».

L'aspecte nou en les sentències ressenyades és l'aval, pel Tribunal Suprem, de les conseqüències extretes del TSJC d'aquesta doctrina jurisprudencial en seu de mesures cautelars. El precedent més immediat de les resolucions actuals és la Sentència del Tribunal Suprem de 19 de febrer de 2013, que, en confirmar la Interlocutòria de 8 de març de 2012 del Ple de la Sala Contenciosa del TSJC en fase d'execució d'una sentència prèvia del TS, va delimitar la necessitat d'adaptació del sistema lingüístic en referir-la al col·legi i curs del fill o filla dels recurrents (*Revista de Llengua i Dret* núm. 61, pàg. 222-223). Es tracta, doncs, d'una nova projecció o extensió addicional en seu cautelar d'una doctrina jurisprudencial que hem considerat problemàtica i qüestionable *per se*, amb la diferència afegida que mentre que consideràvem dubtosos els efectes pràctics dels pronunciaments previs del TS –pel fet que s'hi reconeixia la competència de la Generalitat per fixar la proporció i la posada en pràctica de l'ús de la llengua catalana en el sistema educatiu català, d'acord amb l'estat de la normalització lingüística–, les resolucions del TSJC ara avalades impliquen unes conseqüències immediates sobre l'ús vehicular de les llengües en els centres educatius afectats pels recursos. Així ho confirmen les interlocutòries posteriors a les comentades aquí i dictades a partir del gener

de 2014 en fase d'execució de les mesures cautelars dictades per la mateixa Secció 5a, en les quals es considera que l'Administració educativa no ha complert el requeriment cautelar efectuat i es fixa directament pel TSJC una proporció determinada en l'ús del castellà (25%), que ha d'incloure com a mínim una matèria troncal distinta de la llengua i la literatura castellana, amb el requeriment exprés als directors dels centres perquè compleixin la mesura cautelar imposada.

La totalitat de les interlocutòries ara ressenyades són dictades a partir de demandes pràcticament idèntiques de pares d'alumnes que, sota la mateixa representació processal, sol·licitaren com a mesura cautelar, en impugnar les resolucions desestimàtores de les seves pretensions de la Conselleria d'Educació, que: «[...] este Tribunal ordene hasta su cumplimiento a la Conselleria [...] que adopte las medidas necesarias para que su hijo reciba, juntamente con sus compañeros, una enseñanza bilingüe, esto es, una enseñanza conjunta en las dos lenguas oficiales, de forma proporcionada y sin desequilibrios entre ellas». Les resolucions del TSJC, sobre la base d'uns raonaments jurídics també coincidents, estimen la sol·licitud i estableixen una mesura cautelar formulada en els termes següents: «Requerir a la Conselleria d'Ensenyament para que adopte cuantas medidas sean precisas para adaptar el sistema de enseñanza lingüística, en cuanto afecte a la hija del recurrente, a la nueva situación creada por la declaración de la Sentencia 31/2010 del Tribunal Constitucional, que considera también al castellano como lengua vehicular de la enseñanza en Cataluña junto con el catalán. Sin expresa declaración sobre las costas.»

En seu cassacional, l'Advocacia de la Generalitat reitera essencialment els arguments que ja va oposar en els recursos de reposició contra la mesura cautelar, desestimats per la Secció 5a del TSJ mitjançant interlocutòries que s'inclouen en l'objecte dels recursos actuals. S'observa una similitud substancial d'aquests arguments amb els expressats, dins l'esmentada Secció 5a, pel vot particular formulat pel magistrat Alberto Andrés Pereira, qui va rebutjar la concurrència dels requisits dels articles 129-130 LJCA per a l'adopció d'una mesura cautelar que avançaria allò que correspon decidir per sentència. Tanmateix, la majoria de la Secció 5a no ho entengué de la mateixa manera, i va fonamentar la mesura cautelar en dos elements, a la fi coincidents: la doctrina del *fumus boni iuris*, o aparença de bon dret, amb relació a l'estimació de la pretensió principal anul·latòria de resolucions de la Generalitat anàlogues en dues sentències prèvies de la mateixa secció (sentències del TSJ de 29 de maig de 2012, on s'afirmava «el derecho del recurrente – siempre en relación con su hijo en edad escolar y en el ámbito concreto que le afecta, el del centro educativo en que está matriculado– a que el castellano se utilice como lengua vehicular en el sistema educativo en la proporción que proceda dado el estado de normalización lingüística alcanzado por la sociedad catalana. La determinación de esa proporción y su puesta en práctica corresponde acordarla a la Generalidad de Cataluña, como señala el propio Tribunal, atendiendo a la realidad sociolingüística del centro, como dispone el art. 14.2.d) de la Ley de Educación de Cataluña», les quals varen ser confirmades pel TS en les sentències de 26 de febrer i 24 de setembre de 2013, ressenyades en la [Revista de Llengua i Dret núm. 61, pàg. 217-219](#)); i, segonament, la presència d'un *periculum in mora*, en entendre que l'executivitat de l'acte impugnat (tot i que, com destacava el vot particular esmentat, tenia un caràcter merament negatiu) impediria l'exercici d'un dret de la part recurrent reiterat per les sentències, argument que acabava així confontent-se –tot i que la LJCA ho concep com un element distint– amb el primer, relatiu a l'aparença de bon dret. El magistrat dissident rebutjà també la presència d'un *periculum in mora*, ja que «no cabe desde luego considerar como un perjuicio difícilmente reparable la impartición de la enseñanza conforme al sistema que han seguido todos los alumnos de Cataluña durante cerca de veinte años».

Quant als motius concrets del recurs de cassació interposat per la Generalitat, pel primer s'al·legà la incongruència mixta entre la decisió continguda en les interlocutòries i la mesura sol·licitada pels recurrents que l'ensenyament dels seus fills en ambdues llengües es faci de forma proporcionada i equilibrada (vegeu-les reproduïdes *supra*). El TS refusa que existeixi un vici d'incongruència, atès que considera que allò substantiu sol·licitat per la part demandant –que els seus fills rebessin ensenyament «en ambas lenguas oficiales en régimen de igualdad cualitativa y cuantitativa» i que ho fessin conjuntament amb els companys del curs o, almenys, de classe– resta comprès pel contingut de la resolució cautelar adoptada per la sala d'instància. Precisa, a més, que la protecció provisional que la mesura cautelar suposa respecte de la decisió futura de la sentència no forçosament ha de coincidir plenament amb la pretensió, sinó que resulta congruent encara que només l'accepti en part. I conclou, a partir d'acceptar la posició –combatuda per la recurrent en cassació– «en la que el castellano no es lengua vehicular ni de enseñanza, a su reconocimiento cautelar en esa doble

dimensión en los términos que reconocen las sentencias que se invocan para justificar la apariencia de buen derecho, hay una clara mejora en la situación jurídica pretendida por los demandantes para su hijo» (FJ 2 de la STS de 3 de març, entre d'altres).

Pel segon motiu, la Generalitat nega l'existència de l'aparença de bon dret en la pretensió dels recurrents, atès que el presumpte dret que «s'imparteixi un ensenyament conjuntament d'ambdues llengües de forma proporcionada i sense desequilibri entre elles», en el qual la primera es fonamenta, no ha estat mai recollit en aquests termes per la doctrina constitucional. La resposta del TS desqualifica el que considera «una forma de razonar que no se compadece con lo que anteriormente hemos expuesto, esto es, que el *fumus boni iuris* aquí aplicado es el que satisface cautelarmente la posición de los actores en la parte que coincide con aquella jurisprudencia» (STS de 15 de gener, FJ 2). Es tracta d'una declaració apodíctica mitjançant la qual el TS pretén donar cobertura –com farà també respecte del tercer motiu– a les possibilitats d'una intervenció “creativa” dels tribunals en la delimitació d'un presumpte “dret”, i de les obligacions corresponents per a les administracions o centres, que no recull la jurisprudència constitucional (la qual ha reiterat que del dret fonamental a l'educació no en deriva un dret que els fills rebin educació en la llengua de preferència dels pares, atès que es tracta d'un dret que s'exerceix en el marc d'un sistema educatiu en el qual correspon a les autoritats educatives «organizar la enseñanza que debe recibirse en una y otra lengua»: STC 195/1989 –FJ 3–, 337/1994 –FJ 9– i 31/2010 –FJ 24–), i que tampoc recull en aquests termes la legislació educativa catalana. Aquesta voluntat d'emparar la intervenció dels tribunals emmena a avalar el *fumus boni iuris* d'una pretensió que, en reivindicar l'absència de “desequilibri” entre ambdues llengües, no concorda ni amb les declaracions del TC sobre la legitimitat d'un model lingüístic escolar en què el català sigui “el centre de gravetat” ni tampoc amb les sentències del TS que deferien a l'Administració educativa la determinació del percentatge corresponent en l'ús de les llengües vehiculars.

La mateixa línia argumental s'observa en la resposta a l'argument de la Generalitat que l'article 130 LJCA no fa referència expressa a la doctrina del *fumus boni iuris*. Si bé d'entrada el TS accepta l'argument, tot seguit afegeix: «La jurisprudencia ha limitado su aplicación, al amparo del artículo 728 LEC, supletoria en esta jurisdicción según la disposición final primera de la LJCA, a los supuestos más evidentes, como la nulidad plena declarada por sentencia anterior, o como la existencia de un criterio uniforme y reiterado al respecto. Tal como venimos declarando que sucede en el caso examinado.» Es tracta d'una volta de cargol més, en permetre considerar que la reinterpretació judicial d'un pronunciament interpretatiu obert del TC pot servir per fundar la mesura cautelar, a força de reiterar-lo de manera uniforme en successives sentències.

En tercer lloc, la Generalitat va denunciar en cassació la manca d'acreditació de la concurrència del *periculum in mora* exigít pels articles 129.1 i 130.1 LJCA. En el debat processal davant el TSJC, la Generalitat va aportar dades sobre l'adequació del model lingüístic escolar als objectius constitucionals, que es desestimaren com a irrellevants quant al nucli de la qüestió plantejada. La resposta del TS parteix de recordar que el sentit de les mesures cautelars rau a assegurar l'efectivitat de la resolució que posi fi al procés, per tal d'evitar que el pas del temps –i, en concret, el risc derivat de la durada del procés– posi en perill el seu compliment. En relació amb el supòsit analitzat, el TS considera que es podria donar una situació irreversible «por la demora en la aplicación del sistema que alumbra la jurisprudencia de esta Sala Tercera, tras la STC 31/2010, de 28 de junio, esencialmente en el fundamento jurídico decimocuarto, sobre la interpretación de la “lengua normalmente utilizada como vehicular y de aprendizaje en la enseñanza”». La frase transcrita és prou il·lustrativa de l'autopercepció pel TS que ell mateix ja ha creat “un sistema” lingüístic de l'ensenyament a partir de la STC 31/2010, alhora que indicativa d'una extralimitació en l'exercici de la seva tasca jurisdiccional. Com a concreció de l'argument temporal, el TS considera que el retard en l'aplicació d'aquesta doctrina «curso tras curso, genera a los alumnos un perjuicio que puede ser irreparable a los efectos pretendidos en el recurso. Sobre todo, cuando se sabe, al tiempo de resolverse el incidente cautelar, y atendidos los abundantes precedentes judiciales de esta Sala, cuál será el sentido y contenido de la sentencia que ponga fin al proceso», amb la cita de les sentències precedents dels anys 2010, 2011, 2012 i 2013 (FJ de la STS de 3 de març, per exemple). No s'especifica quin és aquest “perjudici irreparable”, ni tampoc mereixen cap raonament els efectes que la mesura cautelar tindrà sobre tota la resta d'alumnes del grup classe, que es veuran sotmesos a un “sistema” lingüístic especial per l'aval, ja en seu cautelar, de la sol·licitud formulada per només un d'ells.

Finalment, en les sentències comentades el TS acaba adduint raons de seguretat jurídica (art. 9.3 CE) i d'igualtat en l'aplicació de la llei (art. 14 CE) per justificar, sobre la base de la reiteració de pronunciaments judicials en un mateix sentit, l'aplicació de la "doctrina consolidada" que li permet ratificar les mesures cautelars acordades pel TSJC. I en resposta al darrer motiu cassacional, segons el qual el contingut de la interlocutòria seria inadequat d'una resolució sobre mesures cautelars i envairia allò que és propi de la sentència, el TS el rebutja amb remissió als mateixos arguments «teniendo en cuenta que se trata de la adopción de medidas de carácter positivo basadas en la apariencia de buen derecho, atendida la redundancia de pronunciamientos judiciales iguales» (STS de 3 de març, FJ 5).

En definitiva, i contextualitzant les sentències comentades per les resolucions anteriors del TS sobre el mateix tema, es confirma la percepció d'un forçament dels instruments processals en la mateixa direcció d'utilitzar les demandes puntuals i orquestrades de pares contraris al model lingüístic escolar molt majoritàriament acceptat i de resultats contrastats a Catalunya per tal de qüestionar-ne indirectament les bases juridicolgals que el defineixen, mitjançant la creació jurisprudencial de "sistemes lingüístics" particulars en centres on estudia un sol alumne que ho sol·liciti, tot obviant el projecte lingüístic del centre i els drets lingüístics de l'alumnat i llurs pares que no han estat part del recurs contenciós administratiu. I tot això sens perjudici de la incidència possible de la LOMCE, on ja es manifesta una voluntat legislativa de forçar un canvi general d'aquest model.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 28 de gener de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130042014800002](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Una nova expressió processal del conflicte judicial sobre la llengua vehicular en l'educació a Catalunya es troba en la interlocutòria present, on la recurrent en la instància en el cas resolt per la STS de 19 de novembre de 2013 (vegeu [Revista de Llengua i Dret núm. 61, pàg. 217-219](#)) sol·licita l'aclariment de la darrera sentència. El sentit de la petició adreçada al TS és que «fijemos si el derecho que declaramos a favor de que su hija Asunción recibiese en castellano la educación infantil prevalecía o no sobre lo dispuesto acerca del particular por la nueva Ley del Parlamento de Cataluña 12/2009». Hem de recordar que els drets lingüístics en l'àmbit del primer ensenyament són reconeguts en la Llei d'educació de 2009 en els termes següents: «En el curs escolar en què els alumnes iniciïn el primer ensenyament, les mares, els pares o els tutors dels alumnes la llengua habitual dels quals sigui el castellà poden instar, en el moment de la matrícula, i d'acord amb el procediment que estableixi el Departament, que llurs fills hi rebin atenció lingüística individualitzada en aquesta llengua»; una formulació que divergeix de l'anterior article 21.2 de la Llei 1/1998, de política lingüística, d'acord amb la qual: «Els infants tenen dret a rebre el primer ensenyament en llur llengua habitual, ja sigui aquesta el català o el castellà. L'Administració ha de garantir aquest dret i posar els mitjans necessaris per a fer-lo efectiu. Els pares o els tutors poden exercir-lo en nom de llurs fills instant que s'apliqui.»

El TS considera la petició d'aclariment improcedent, atès que no concorren els pressupòsits dels articles 214 i 215 LEC, ja que tant la part dispositiva com la raó de decidir de la sentència resulten clarament delimitades. Els termes concrets de la STS de 19 de novembre de 2013 foren que: «En nuestra sentencia invocada en el motivo, de 16 de diciembre de 2010, hemos dejado claramente establecido que desde la perspectiva constitucional se ha de desarrollar un modelo de conjunción lingüística, en el que no cabe una opción de exclusividad en las enseñanzas de los ciclos obligatorios de primaria y secundaria y salvo la excepción de la educación infantil, con derecho a recibirla en la lengua habitual, derecho plasmado en el artículo 21.2 de la Ley 1/1998.»

En l'únic raonament jurídic que fonamenta la inadmissió, el TS hi afirma que: «Quedan así perfectamente delimitados el contenido del fallo y su razón jurídica, en la que no se ponderó la innovación legislativa que supuso la entrada en vigor de la Ley mencionada, y que por eso ha de valorarse en los términos que procedan en cuanto a sus efectos de futuro sobre el fallo, pero con independencia de los motivos que llevaron a éste.» Certament, la lectura del paràgraf transcrit no contribueix a aclarir gaire la qüestió, i més aviat destaca per l'obscuritat de la redacció utilitzada. Sembla, nogensmenys, que el TS pretén separar el pla constitucional, en el qual se situa ell mateix reinterpretant –de la forma reiteradament exposada i criticada des d'aquesta crònica– els pronunciaments del Tribunal Constitucional sobre la llengua de l'ensenyament (i dels quals

extreu la inconstitucionalitat del sistema d'atenció individualitzada, com a discriminatori i desnaturalitzador del presumpte dret dels pares a la tria de la llengua docent, en STS de 16 de juny de 2012, FJ 9), i el pla de la legalitat, tot evitant de pronunciar-se directament sobre aquesta darrera per l'única via al seu abast, consistent en el plantejament de la qüestió d'inconstitucionalitat. Les contradiccions internes d'aquesta doctrina jurisprudencial es tornen a posar així de manifest. Igualment, en relació amb la qüestió suscitada, el legislador de la LOMCE pretén limitar les opcions de desenvolupament de models lingüístics educatius exloent expressament de «las medidas adecuadas para garantizar los derechos lingüísticos individuales de los alumnos y alumnas» aquelles «medidas que supongan la atención individualizada en castellano o la separación en grupos por razón de la lengua habitual» (paràgraf quart, *in fine*, de la disposició addicional 38a de la LOE).

[Sentència del Tribunal Suprem de 31 d'octubre de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: María del Pilar Teso Gamella. Ref. Cendoj: 28079130042014100279](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Una associació denominada Impulso Ciudadano impugna en cassació la sentència que desestima el recurs contenciós administratiu contra el Decret del Govern de la Generalitat 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent. En el recurs interposat davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, l'associació pretenia la nul·litat d'un únic article del decret (article 6.d), el qual enuncia entre les funcions del director dels centres la de «garantir que el català sigui la llengua vehicular de l'educació, administrativa i de comunicació utilitzada normalment en les activitats del centre, en els termes que estableix el títol II de la Llei 12/2009, tal com es concretin en el projecte lingüístic del centre que forma part del projecte d'educació del centre». El TSJC va raonar que l'omissió del castellà del precepte, en la mesura que el seu reconeixement es troba present tant en la Constitució i normes estatals de desplegament com en la normativa autonòmica, entre d'altres la vigent Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, «se justifica por la delimitación del marco competencial que corresponde a la Comunidad Autónoma en relación aquella otra [*sic*] cuya titularidad corresponde al Estado respecto a la lengua castellana y a la que hace referencia el Tribunal Constitucional en sus Sentencias». Així mateix, el TSJC va desestimar el plantejament de la qüestió d'inconstitucionalitat sobre la Llei d'educació de Catalunya, una petició que es reitera en cassació.

En relació amb els tres primers motius del recurs de cassació, el Tribunal Suprem analitza la qüestió relativa a la interposició de la qüestió d'inconstitucionalitat. L'associació recurrent al·lega la infracció pel TSJC de diversos preceptes constitucionals (art. 3, 9.1, 9.3, 14 i 27 CE) i de la STC 31/2010, sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, en convalidar la regulació lingüística del títol II i de l'article 142.5.d) de la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, de Catalunya. La Generalitat adueix que no és procedent elevar qüestió d'inconstitucionalitat per la legislació indicada, i considera una argücia processal impugnar un article concret del decret per tal de posar en qüestió la constitucionalitat del règim lingüístic de l'ensenyament, a més d'argumentar, quant al fons, que el director ha de vetllar perquè es respecti el projecte lingüístic del centre. El Tribunal Suprem considera que, en el marc del recurs de cassació, no pot entrar en l'examen de constitucionalitat sol·licitat, en tractar-se de normes –les parts esmentades de la Llei catalana d'educació– que no superen el judici de rellevància, en no resultar de necessària interpretació i aplicació per fonamentar la decisió en seu cassacional. Tampoc considera rellevant a aquests efectes que s'hagi interposat recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei 12/1009 davant el Tribunal Constitucional (FJ 3).

Pel que fa als darrers tres motius del recurs, el TS desestima els arguments de fons de l'associació actora, que al·lega la inconstitucionalitat de la no-inclusió explícita del castellà, també llengua oficial, en l'article 6.d) del decret. En el FJ 4 de la sentència s'explicita la interpretació dels conceptes de llengua oficial derivats de l'«estándar de constitucionalidad» establert en el FJ 14 de la STC 31/2010, en el qual el concepte de «llengua pròpia» perd els seus perfils propis amb la finalitat d'evitar «equilibrios indeseados entre las dos lenguas oficiales». En aquest context s'interpreta que l'article 6.d) impugnat «no hace más que avalar en el ámbito educativo el carácter oficial del catalán». Ara bé, seguidament el TS sembla reconèixer certa virtualitat jurídica a la noció de «llengua pròpia», com a fonament de l'ús normal del català a Catalunya, en dir: «Obsérvese que se alude a que [el catalán] es la lengua utilizada 'normalmente' en las actividades del

centro. Este adverbio de frecuencia se ajusta a la condición de ‘uso normal’ y ‘normalidad’ en el empleo de la lengua propia, que es el presupuesto acreditativo de una realidad caracterizada por el uso normal y habitual del catalán en la vida social en Cataluña, en los términos que razona la indicada sentencia [31/2010].» El TS conclou que el precepte reglamentari «no señala, en definitiva, ninguna exclusión del uso del castellano en el ámbito educativo en el territorio de Cataluña, no establece ninguna preferencia del catalán imponiendo una superioridad, primacía, predominio o uso prioritario sobre el castellano, ni, en fin, regula un régimen de privilegio», si bé ho condiciona al fet que «en su interpretación, y en su aplicación, añadimos, se tenga en cuenta el régimen constitucional de cooficialidad previsto en el artículo 3 de la CE» (FJ 4).

D’acord amb aquest criteri de “no-exclusió” del castellà, en el FJ 5 es ratifica el criteri del TSJC (emprat també en d’altres sentències del TSJC que examinen reglaments d’ús lingüístic locals), en el sentit que el règim de “cooficialitat” no obliga que cada cop que una norma esmenta el català hagi d’acompanyar-ho d’una «mención idéntica y mimética al castellano». El que resulta més nou és el fonament directe d’aquesta afirmació per part del TS en una interpretació del repartiment competencial segons la qual la regulació del castellà correspon a l’Estat central: «Tal simetría formal no resulta acorde con la doctrina constitucional que expresa la STC 6/1982, fundamento jurídico 10, al señalar que “corresponde al Estado velar por el respeto de los derechos lingüísticos en el sistema educativo y, en particular, el de recibir enseñanza en la lengua oficial del Estado”» (FJ 5). El context juridicopolític de l’actual afirmació rau en la reinterpretació extensiva de les competències estatals en el dictat de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, de millora de la qualitat educativa, que plasma l’autoatribució de competències del legislador estatal en la definició del model lingüístic educatiu. Pel que fa als límits substantius del legislador català, l’actual pronunciament ratifica la línia interpretativa del Tribunal Suprem, basada en l’afirmació del «equilibrio inexcusable» entre les dues llengües oficials inclosa en la STC 31/2010, així com en la que afirma que el caràcter vehicular és «predicable con igual título del castellano en tanto que lengua asimismo oficial en Cataluña» (FJ 5 de l’actual sentència, amb cita dels FJ 14 i 24 de la STC 31/2010). Tanmateix, en l’aplicació d’aquesta doctrina preval un criteri menys rigorista que el present dins la Sentència del Tribunal Suprem de 12 de juny de 2012 (la qual semblava incidir directament en les opcions de tècnica legislativa dels òrgans de la Generalitat en regular l’ús vehicular de les llengües en l’ensenyament), al·legada pels recurrents en cassació, i que l’òrgan jurisdiccional no considera aplicable al supòsit analitzat atesa la projecció sobre àmbits diferents (facultats del director del centre).

En definitiva, la sentència comentada s’inscriu en una línia interpretativa menys rigorosa que d’altres precedents jurisprudencials en avalar el criteri d’ús normal del català, vinculat a la condició de llengua pròpia i oficial, però sense alterar la doctrina interpretativa elaborada pel TS a partir de la STC 31/2010 sobre l’Estatut de 2006, que erosiona els fonaments substantius i competencials del règim lingüístic de l’ensenyament desplegat a Catalunya des de l’Estatut d’autonomia de l’any 1979.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 30 de gener de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130012014200132.](#)

[Sentència de del Tribunal Suprem 3227/2014, de 15 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130042014100207.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

La primera resolució decideix sobre l’admissió de dos dels tres motius del recurs interposat per l’entitat Convivència Cívica Catalana contra una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que alhora inadmetia parcialment el recurs d’aquesta entitat contra determinats preceptes del Reglament per a l’ús de les llengües catalana i occitana de la Diputació de Lleida, aprovat per Acord d’aquesta corporació de 18 de juny de 2010. El TSJC, en el seu moment, va estimar parcialment el recurs de l’entitat pel que fa a la menció del català com a llengua “preferent” i a la regla prevista en diversos articles que el ciutadà havia de demanar expressament quan una comunicació es volia rebre en castellà («no hi ha d’haver formalitats»).

Aquesta resolució és idèntica a la Interlocutòria de 12 de desembre de 2013, que vam reportar en la crònica anterior ([Revista de Llengua i Dret núm. 61, pàg. 231-232](#)), relativa al Reglament de la Diputació de Girona.

Com dèiem allà, caldrà veure la sentència que resolgui sobre el fons del cas. Com a precedent, es pot consultar la Sentència del TS de 13 de març de 2012 ([Revista de Llengua i Dret núm. 59, pàg. 214-216](#)).

La Sentència de 15 de juliol fa referència al Reglament d'ús de la llengua catalana a l'Ajuntament de Barcelona, aprovat el 5 de febrer de 2010. La recurrent, l'entitat Impulso Ciudadano, al·lega que la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia va inadmetre per provisió una part de les pretensions impugnàries contra determinats preceptes del Reglament perquè no afectaven la ciutadania en general i això havia generat indefensió a la part, atès que no podia saber les raons concretes de la inadmissió i quin era el plantejament sobre què era admissible i què no, ja que, com a norma reglamentària que era, tot afectava la ciutadania. El TS aprecia que s'ha produït indefensió perquè el Tribunal Superior de Justícia no detalla les matèries sobre les quals l'entitat no té legitimació, com ara l'obligació d'ús del català en l'àmbit intern de l'Ajuntament, l'obligació d'usar-lo per part dels contractistes i en els documents públics i en els adreçats a altres administracions públiques, el mandat als càrrecs de l'Ajuntament d'expressar-se normalment en català o l'exigència d'un nivell de català per a l'accés a la funció pública o a un lloc laboral de l'Ajuntament. Per això anul·la la sentència i retrotrau les actuacions al moment perquè el Tribunal Superior torni a dictar una provisió mínimament motivada. Amb això torna a situar la decisió en el tribunal català. Caldrà veure de nou com es desenvolupa el judici a partir d'ara.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem 6245/2014, de 5 de juny. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref Cendoj: 28079130012014201123](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Gairebé una trentena de resolucions de l'Audiència Nacional, que pel mateix volum aquí no relacionem, reiteren que el coneixement de la llengua espanyola és un criteri determinant per a l'adquisició de la nacionalitat, juntament amb el coneixement de la "realitat espanyola", que moltes vegades va vinculat alhora al fet de ser competent en l'idioma. Fins i tot, en algun cas, es recorre a l'article 3.1 de la Constitució per recordar el deure dels nacionals de conèixer el castellà, i, per consegüent, el deure de conèixer-lo que han d'acreditar els que vulguin adquirir la condició de nacional. Quant al nivell de llengua requerit, és criteri general donar més importància a la llengua oral, si bé més d'una vegada, com s'ha dit en cròniques anteriors (vegeu, en aquest sentit, la [Revista núm. 59, pàg. 217-218](#)), es valora de manera determinant la capacitat de llegir i escriure. Pel que fa a l'esment de les llengües de les comunitats autònomes, pràcticament no hi són valorades, i només es recull ocasionalment en la valoració del Registre el grau de coneixement d'aquest idioma. Així doncs, un cop complerts els altres requisits, podem dir que l'eix bàsic en l'acceptació de les sol·licituds de nacionalitat és el domini del castellà.

Ben escasses, en canvi, són actualment les resolucions del Tribunal Suprem sobre aquesta qüestió (vegeu, per exemple, les [sentències de 18 de novembre i de 17 de desembre de 2010, Revista núm. 56](#)). Ressenyem aquí l'única resolució del Tribunal Suprem que hem localitzat en aquest període sobre l'adquisició de nacionalitat. La Interlocutòria del TS de 5 de juny inadmet el recurs de cassació contra una sentència de l'Audiència Nacional que desestimava alhora el recurs contra una resolució del Ministeri de Justícia que denegava la nacionalitat espanyola a una estrangera de parla àrab, la qual, malgrat residir a l'Estat espanyol des de 1999 (l'expedient es tramitava al Registre Civil de Valls), no parlava ni entenia «castellà». El Tribunal considera que, a l'efecte de la cassació, el recurs plantejat no té interès general, atès que aquesta és una qüestió plenament establerta a la doctrina del TS.

En el cas concret, el recurrent tornava a demanar si el coneixement lingüístic entra dins del concepte jurídic indeterminat «suficient grau d'integració a la societat espanyola» que requereix l'article 22.4 del Codi civil espanyol per atribuir la nacionalitat espanyola. El Tribunal acull plenament el criteri de l'Audiència Nacional: «[...] la justificación del suficiente grado de integración en la sociedad por parte del solicitante de la nacionalidad, impuesta por el artículo 22.4 del Código Civil, exige el conocimiento por parte del interesado del idioma español, en grado suficiente no ya sólo para entenderlo, sino para hablarlo y facilitar con ello sus relaciones con terceros dentro del país en que pretende desenvolverse. Por tal razón, esa falta de conocimiento del idioma es causa suficiente para la denegación de la nacionalidad española (dicho sea esto

sin perjuicio de que si posteriormente se acreditase la adquisición de una destreza suficiente en el manejo del idioma pudiera procederse a una nueva solicitud de la concesión de la nacionalidad).»

[Sentència de l'Audiència Nacional de 3 de febrer de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: José Félix Méndez Canseco. Ref. Cendoj: 28079230032014100072](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 23 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Celsa Pico Lorenzo. Ref. Cendoj: 28079130072014100223](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 25 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072014100245](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Els tres casos que ressenyem, tot i que amb supòsits de fet diferents, ens evidencien la importància i la necessitat que la valoració dels coneixements d'idioma en els processos selectius siguin fets amb criteris clars i preestablerts. Les tres resolucions no aporten, doncs, elements innovadors pel que fa al règim de la llengua, però sí que posen en relleu les dificultats en l'aplicació d'aquest en l'àmbit referit.

El fet origen del primer cas, resolt per la Sentència de l'Audiència Nacional de 3 de febrer de 2014, que recollim pel seu interès dins d'aquest bloc temàtic, és la impugnació d'una ordre del Ministeri de Justícia que publicava la puntuació obtinguda pels aspirants a fiscals substituïts que s'havien presentat a les places ofertes a través d'una convocatòria prèvia. Un dels motius de la impugnació és que a l'aspirant i recurrent no se li havia valorat, a diferència d'altres aspirants, el coneixement de l'euquer que havia acreditat. En concret, la convocatòria recollia així la valoració pel mèrit de coneixement de la llengua pròpia:

«i) El conocimiento de la lengua oficial propia de la comunidad autónoma, acreditado mediante un título oficial expedido por el organismo público competente, se valorará hasta un máximo de 1 punto. A tales efectos, se establecen tres niveles de conocimiento: básico, medio o superior, con una valoración de cada uno de ellos de 0,33 puntos.»

L'Audiència rebutja la pretensió de la recurrent perquè entén, igual que el tribunal d'instància, que la documentació aportada per justificar el nivell no era expedida per l'organisme públic competent. Igualment, tampoc no acull l'argument que se l'ha discriminat respecte d'altres participants, atès que no aporta cap element de comparació. Sense entrar en la consideració tècnica de si l'aspirant va aportar la documentació justificativa o no, hem d'advertir de la vaguetat amb què es descriuen els nivells lingüístics valorats i la poca delimitació de l'«organisme públic competent» que l'ha d'expedir. Per exemple, ni la convocatòria ni la sentència esmenten el Decret 297/2010, de 9 de novembre, de convalidació de títols i certificats acreditatius de coneixements d'euquer i equiparació amb els nivells del Marc europeu comú de referència per a les llengües, norma, per altra banda, que no conté la nomenclatura dels nivells recollits en la convocatòria. Imprecisió en la convocatòria, doncs, que pot portar fàcilment a una mala aplicació de la valoració del coneixement lingüístic en aquest espai de la funció pública de l'Administració de justícia.

El cas següent, resolt per la Sentència de 25 de juny de 2014, fa referència a un procés selectiu per a l'Administració autonòmica gallega en què el tribunal qualificador atorga un punt, de dos possibles, a la concursant opositora per la realització d'un curs d'anglès de nivell 2 en una escola oficial d'idiomes. Les bases de la convocatòria estableixen que es valorava un punt per curs fet. La participant en el procés selectiu va recórrer contra aquesta valoració perquè entenia que el que s'havia de valorar era el nivell assolit, i no solament el seguiment del curs. En el seu cas, va fer una prova de nivell que la va situar en el segon curs i no en el primer, el nivell del qual, entén la recurrent, ja es dona per acreditat en aprovar el segon curs.

La Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia desestima la pretensió perquè entén que la valoració feta s'ajusta completament a la base de la convocatòria, que estableix que «s'han de valorar els cursos dels idiomes oficials de la Unió Europea organitzats i impartits directament per les escoles oficials d'idiomes (cal entendre per curs l'any superat) atribuint 1 punt per curs». La sala jurisdiccional gallega fa, doncs, una interpretació de la base de la convocatòria en el sentit que el que cal acreditar és estrictament la realització

del curs, i no el nivell que es pot acreditar. Per contra, el Tribunal Suprem considera que el que persegueix la base de la convocatòria és acreditar el nivell o nivells que s'han superat, i no simplement la realització d'unes hores docents:

«[...] carece de explicación lógica valorar un segundo curso y no el primero, pese a que la superación de este sea un requisito inexcusable para poder acceder y superar ese segundo curso, y esto hace que el diferente trato resultante merezca ser calificado de injustificadamente discriminatorio por carecer de explicación desde un elemental canon de razonabilidad.»

En conseqüència, estima el recurs i anul·la l'actuació administrativa que només va atribuir un punt a la recurrent. Aquesta resolució té un vot particular signat per dos magistrats, en el qual s'exposa que s'hauria hagut d'optar per una interpretació literal dels termes de la base debatuda: el que es valora no és el nivell, sinó la realització dels cursos.

A parer nostre, el criteri més “raonable” per valorar en una convocatòria a places públiques (com a qualsevol lloc de treball) és tenir un determinat nivell de llengua i no el fet d'haver fet cursos. Si s'opta per aquest darrer criteri, es pot produir l'absurd que un concursant amb un nivell alt de llengua però amb només un curs realitzat es valori menys que un principiant amb dos cursos justificats. L'opció interpretativa del Tribunal Suprem sembla, doncs, la més lògica, cosa que no vol dir que coincideixi amb la voluntat real de la convocatòria.

Finalment, la Sentència de 23 de juny de 2014 evidencia, també, un tractament precari de l'acreditació de coneixements lingüístics en un procés selectiu. En aquest cas, es tracta d'una convocatòria de la Direcció General de la Policia i la Guàrdia Civil en què el coneixement d'anglès o de francès es pot acreditar mitjançant un exercici voluntari a la fase d'oposició, però en canvi aquest coneixement esdevé eliminatori en el curs posterior de formació per als alumnes en pràctiques. Doncs bé, el recurrent, un cop superada la fase d'oposició, no supera l'assignatura d'anglès en el curs formatiu, de manera que queda exclòs del procés selectiu. El Tribunal Suprem, després de recordar que la doctrina actual sobre la discrecionalitat tècnica dels tribunals qualificadors imposa a l'òrgan avaluador la necessitat de justificar i motivar les seves valoracions de les proves, considera que en l'avaluació del mòdul d'anglès no superat l'òrgan qualificador no havia motivat per res la nota obtinguda pel recurrent. Hi faltaven, doncs, els criteris de valoració de l'exercici i la relació entre aquests criteris i el resultat obtingut.

Aquests tres casos, doncs, revelen la importància que té la valoració dels idiomes, tant dels oficials com dels no oficials, en els processos selectius –i en els altres àmbits com el de l'accés a la nacionalitat– i la necessitat d'aplicar-hi criteris rigorosos i estandarditzats que assegurin el compliment de l'objectiu de la mesura –saber l'idioma valorat– i la seguretat jurídica en l'exercici dels interessos legítims dels ciutadans implicats en aquests processos.

[Sentència del Tribunal Suprem d'1 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: José Díaz Delgado. Ref. Cendoj: 28079130072014100268](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 16 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072014100261](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 22 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Jorge Rodríguez-Zapata Pérez. Ref. Cendoj: 28079130072014100275](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Les sentències de 16 i 22 de juliol resolen recursos del Consell General de Col·legis Oficials de Secretaris, Interventors i Tresorers de l'Administració Local contra sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que havien desestimat les impugnacions contra convocatòries de proves selectives per a l'accés a alguns d'aquests cossos d'habilitació estatal. En les bases de la convocatòria, tant en torn lliure com en promoció interna, s'establí una prova obligatòria i eliminatòria de nivell C de llengua catalana –o acreditar-ne el coneixement. El tribunal d'instància rebutja la impugnació, i el Tribunal Suprem confirma aquesta

decisió sobre la base de dos arguments: primer, la Generalitat té competència per convocar aquestes proves amb aquest requisit (entén que l'exigència és proporcionada), i segon, tot i ser unes proves selectives (ingrés al cos amb habilitació estatal), el fet que l'oposició sigui territorialitzada ajunta la fase de selecció amb la fase de provisió de les places en concret, atès que quan es convoquen les proves de selecció tots els participants són aspirants a places que s'ofereixen en territori català. En aquest sentit, el Tribunal valora que no s'infringeix ni la disposició addicional segona de l'Estatut bàsic de l'empleat públic ni l'Ordre APU/2008, de 31 de gener, del Ministeri d'Administracions Públiques, la qual no entra en la qüestió del requisit lingüístic.

Val a dir que per avalar aquesta posició el Tribunal Suprem basteix un discurs molt favorable a la llengua catalana com a coneixement necessari per exercir la funció pública a Catalunya: la importància de la llengua «com a principal element d'expressió de la identitat cultural d'una comunitat social» fa que de la Constitució es pugui desprendre una triple identitat de la llengua «com a instrument de comunicació amb efectes jurídics rellevants, com a factor d'integració política i com a patrimoni cultural». A partir d'aquí, i sobre la base de la normativa constitucional i estatutària, queda avalada l'exigència del coneixement de la llengua si aquest és proporcionat respecte de la funció que cal dur a terme. Per aquesta raó, estima raonable que es seleccioni personal amb coneixement lingüístic sense que s'hagi de passar per una fase de provisió ulterior que cerqui personal amb aquest coneixement de la llengua:

«[...] parece lógico que el legislador persiga que la inicial selección de los funcionarios locales en esa Comunidad Autónoma posibilite de manera directa un contingente de los mismos con conocimientos de lengua catalana que permita la inmediata provisión de las vacantes de ese territorio; y que, haciéndolo así, se eviten las disfunciones que comportaría trasladar ese requisito a un posterior concurso de provisión, porque esto acarrearía mantener durante un largo tiempo las vacantes existentes en Cataluña sin cubrir.»

Doncs bé, tota aquesta doctrina ja va ser exposada en les sentències del TS de 24 de juliol de 2013, al comentari de les quals ens remetem ([Revista núm. 61, pàg. 227-229](#)), després que el TS fes un viratge doctrinal notable respecte de la Sentència de 26 de setembre de 2012 (vegeu la crònica de la [Revista núm. 60, pàg. 211-212](#)), que anul·lava aquesta exigència en el procés selectiu. Cal apuntar, així mateix, que es produeixen dos vots dissidents, dels magistrats Pablo Lucas Murillo de la Cueva i José Díaz Delgado, en el sentit contrari a l'exigència que ja van formular en les sentències anteriors.

La Sentència d'1 de juliol de 2014 inadmet un recurs del mateix Consell General de Col·legis Oficials, per un mal plantejament de la recurrent, contra una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid que resolvia una convocatòria “unitària” de places d'aquests cossos –convocatòria supletòria de la que fan les comunitats autònomes. Encara que sigui una menció tangencial, la sentència del Suprem recull la decisió del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, el qual anul·la el requisit que havia introduït el mateix Ministeri per a una plaça d'interventor de l'Ajuntament d'Onda (Castelló). Val a dir que l'exigència era un nivell superior de valencià, cosa que valora negativament el tribunal madrileny, per excessiu. Ara bé, l'argumentació no pivota sobre aquesta circumstància, sinó que manté una doctrina (el coneixement de la llengua oficial pròpia és un mèrit no eliminadori en els processos selectius) que no s'ajusta gens a la de les dues sentències que acabem de ressenyar, que, almenys pel nombre de sentències, sembla que és la tendència que finalment s'imposa.

[Sentència del Tribunal Suprem de 12 de març de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Juan Ramón Berdugo Gómez de la Torre. Ref. Cendoj: 28079120012014100172](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de març de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Manuel Marchena Gómez. Ref. Cendoj: 28079120012014100239](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 8 d'abril de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Cándido Conde-Pumpido Tourón. Ref. Cendoj: 28079120012014100278](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 9 d'abril de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: José Ramón Soriano Soriano. Ref. Cendoj: 28079120012014100275](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 17 de juny de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Cándido Conde-Pumpido Tourón. Ref. Cendoj: 28079120012014100465](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 17 de setembre de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Antonio del Moral García. Ref. Cendoj: 28079120012014100631](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 23 de setembre de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Andrés Palomo del Arco. Ref. Cendoj: 28079120012014100736](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 28 d'octubre de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Manuel Marchena Gómez. Ref. Cendoj: 28079120012014100720](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 30 d'octubre de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Cándido Conde-Pumpido Tourón. Ref. Cendoj: 28079120012014202362](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 4 de desembre de 2014. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: José Manuel Maza Martín. Ref. Cendoj: 28079120012014202841](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Les resolucions del TS relatives al dret a l'assistència de traductor o intèrpret en les actuacions judicials, com a manifestació del dret a no sofrir indefensió per part de l'acusat, han estat recollides reiteradament en aquesta crònica. La línia doctrinal que indefectiblement s'hi exposa és que l'assistència d'intèrpret no és un requeriment absolut del procés (o de les diligències prèvies a aquest), sinó que s'ha de posar en relació amb la producció d'una indefensió real i efectiva de l'acusat. La interpretació del dret de defensa en aquest aspecte lingüístic s'ha d'interpretar, doncs, en un sentit poc formalista (vegeu, per exemple, [Revista núm. 61, pàg. 219-220](#)). Les sentències que recollim en aquest número es tornen a fer ressò d'aquest criteri. Específicament, també l'aplica el TS quan considera que la titulació oficial que tingui el traductor o intèrpret judicial no és rellevant en la valoració de la possible vulneració del dret de defensa en aquest aspecte lingüístic.

En la STS de 17 de juny (i en la mateixa línia les STS de 17 i 23 de setembre), que recull i amplia la doctrina de la Sentència de 14 de març, un dels recurrents, condemnat per delictes contra la salut pública per tràfic d'estupefaents, al·lega en cassació la falta de titulació oficial del traductor o intèrpret d'unes escoltes telefòniques presentades com a prova a les actuacions. En el fonament jurídic setè, el Tribunal repassa la doctrina, la legislació i la jurisprudència sobre la necessitat o no de titulació oficial per fer de traductor i intèrpret judicial, i conclou, en primer lloc, que no és un requisit de validesa de la prova. És més, afirma que la tendència és a la «reducció de formalismes», tal com evidencia l'article 231.5 de la Llei orgànica del poder judicial, que permet al jutge habilitar qualsevol personal per fer d'intèrpret (el que no diu, però, és que aquest article està ubicat en el precepte que regula l'ús de les llengües oficials a l'Administració de justícia). En segon lloc, el TS indica, citant jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, que l'intèrpret no ha d'estar en possessió de titulació oficial, sinó que el rellevant és el grau de fiabilitat de la traducció. I, finalment, apunta que fins i tot no caldria (cosa que no era el cas de les actuacions) la prova en la llengua originària i que n'hi hauria prou amb la traducció feta amb les garanties apuntades. Certament, l'excés de formalisme pot provocar una rigidesa en l'actuació policial i judicial, però també cal deixar dit que ni el jutge és el professional més indicat per poder valorar si la traducció és fiable o no, ni rebaixar el perfil professional del traductor sembla una via gaire aconsellable per a una justícia realment garantista, i més encara quan hi ha hagut temps suficient per poder trobar algun traductor que reuneixi unes exigències professionals mínimes.

El Tribunal també fa referència, sobretot en la Sentència de 14 de març, a la consideració del traductor o intèrpret com a pèrit, en el sentit, precisament, que en rigor no el considera pèrit, i per això no li és aplicable la normativa relativa als pèrits:

«El intérprete no es un perito propiamente dicho. Es cierto que ofrece al Tribunal y a las partes conocimientos de los cuales aquellos carecen. Pero es más bien un auxiliar de la Administración de justicia –profesionalizado u ocasional– llamado a hacer inteligibles las declaraciones expresadas en un idioma distinto a aquel en el que se desarrolla el juicio.»

La Sentència de 9 d'abril resol la impugnació per la manca de titulació oficial del traductor que va intervenir en el judici per fer la traducció del gallec i del portuguès al castellà. Aquí el Tribunal no entra en les valoracions

de les resolucions anteriors, sinó que l'únic argument que esgrimeix és la doctrina, ja totalment assentada en la jurisprudència del TS, que estableix que l'important és que no s'hagi produït indefensió «que hagi impedit a l'interessat fer al·legacions, defensar-se o exercir el seu dret de contradicció en el procés».

Finalment, en la Sentència de 12 de març el Tribunal tracta directament de la necessitat o no d'assistència d'un intèrpret en les actuacions judicials o les dutes a terme amb caràcter previ per tal de garantir la tutela judicial efectiva i el dret a no patir indefensió. Després de fer un repàs de la normativa interna i internacional aplicable (important la Directiva 2010/64/UE, del Parlament Europeu i del Consell de 20 d'octubre de 2010, relativa al dret a interpretació i a traducció en els processos penals), conclou que no es produeix lesió del dret pel simple fet de no haver-hi intèrpret en un escorcoll domiciliari, atès que una cosa són les dificultats de comprensió de l'idioma i l'altra la rellevància que aquest fet pugui tenir pel que fa a una indefensió real i efectiva. En el cas concret, la declaració de l'encausat es va fer en un moment posterior, amb la intervenció d'intèrpret, i en el moment de l'escorcoll hi havia la lletrada, que feia d'intèrpret per a l'acusat. En la Sentència de 28 i de 30 d'octubre de 2014 ni tan sols es dona credibilitat als acusats que al·legaven la infracció de la normativa europea, perquè desconeixent el castellà no havien tingut l'assistència d'intèrpret (d'intèrpret jurat, en el segon cas). Per acabar, la STS de 4 de desembre, en què l'acusat denuncia indefensió per no haver estat assistit durant el judici oral d'intèrpret de romanès, indica que difícilment es pot produir indefensió quan durant la vista l'acusat es va expressar en castellà i no consta queixa de la defensa.

[Sentència del Tribunal Suprem de 25 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: María Isabel Perelló Doménech. Ref. Cendoj: 28079130032014100206](#)

[Enllaç al cercador de jurisprudència Cendoj](#)

Recurs de cassació contra una resolució de l'Audiència Nacional denegatòria del recurs del sol·licitant d'asil o de protecció subsidiària. En la demanda en instància adduïa la infracció de diversos tràmits procedimentals previstos en la legislació d'asil, que determinarien la nul·litat o anul·labilitat de la resolució administrativa denegatòria. En concret, el Tribunal Suprem rebutja que l'ús del castellà en la citació per a la primera entrevista amb l'instructor del procediment creés al recurrent una situació d'indefensió, sobre la base de la constància en l'expedient de l'acusament de recepció i de la circumstància –que considera determinant– que en la remissió de la confirmació d'assistència a l'entrevista hi intervingués una treballadora social del centre d'acollida de refugiats, entre les funcions primordials de la qual hi ha la d'informar el sol·licitant del sentit i la transcendència de l'acte. Tanmateix, el Tribunal reitera la jurisprudència consolidada (a l'empara de l'anterior Llei d'asil de 1984), segons la qual el fet de no haver informat adequadament el sol·licitant del dret a assistir a l'entrevista amb assistència lletrada, inclòs el de comptar amb un advocat d'ofici, sumada al desconeixement de la llengua i el dret espanyols, poden derivar en una situació d'indefensió efectiva, dotada d'eficàcia invalidant de les actuacions administratives. En el marc de la nova Llei d'asil 12/2009, article 21, que estableix el caràcter preceptiu de l'assistència lletrada en les sol·licituds en frontera, la qüestió interpretativa analitzada és si la preceptivitat es limita al primer moment o comprèn els moments posteriors a l'admissió a tràmit de la sol·licitud. El TS interpreta el precepte legal a la llum de les directives de la Unió Europea, i conclou que no imposen l'extensió temporal de la preceptivitat –excepte en el cas dels menors–, i atenent a les circumstàncies del cas, en què formalment s'informà el recurrent d'assistir acompanyat d'advocat i aquest no el reclamà en cap moment, es rebutja el recurs de cassació.

[Sentència del Tribunal Suprem de 13 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130042014100153](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

L'associació Convivència Cívica Catalana recorre en cassació la inadmissió per falta de legitimació activa del recurs contenciós interposat contra el Decret 128/2010, de 14 de setembre, sobre acreditació del coneixement lingüístic del professorat de les universitats del sistema universitari de Catalunya. En el procés d'instància davant el TSJ de Catalunya, l'entitat recurrent pretenia que es declarés la nul·litat total de la norma. Com a parts demandades en cassació actuen la Generalitat de Catalunya, la Universitat de Girona (segons la sentència, «de Girona») i la Universitat Rovira i Virgili, com també les associacions Plataforma per la Llengua - Col·lectiu l'Esbarzer i Òmnium Cultural.

El Tribunal Suprem ratifica la Sentència TSJ de 9 de maig de 2012 (Sala Contenciosa, Secció 4) pel que fa a la falta de legitimitació de l'associació actora per impugnar el decret. En el present litigi no s'aborden, doncs, les qüestions relatives al contingut material i la base competencial del Decret 128/2010. El tema de fons debatut és la legitimitació de les associacions o la seva capacitat per, mitjançant l'autoatribució en els seus estatuts de fins o objectes socials, accedir a la jurisdicció. Es tracta d'una qüestió que, en la matèria lingüística, ha motivat d'altres pronunciaments dels tribunals, no sempre emmarcats en una línia jurisprudencial coherent (el TS rebutja que en una anterior STS de 12 de desembre de 2008, ressenyada a la [Revista de Llengua i Dret núm. 52, pàg. 521-527](#), hagués acceptat la legitimitació de Convivència Cívica Catalana en els processos que tinguessin per objecte impedir la discriminació lingüística en qualsevol àmbit públic, i resol només en aquell cas que el motiu de falta de legitimitació no havia estat adduït en cassació).

Nogensmenys, per dirimir el present litigi, el TS es val de la doctrina constitucional consolidada sobre el concepte d'"interès legítim" que utilitza l'article 62.b) LJCA per tal de delimitar la legitimitació activa en aquest ordre jurisdiccional. Com ha assenyalat el Tribunal Constitucional, l'"interès legítim" requerit, tot i ser una noció més àmplia que la d'"interès directe", ha de coincidir amb un interès propi, qualificat o específic de qui recorre, que comporti una relació material entre aquell i l'objecte de la pretensió, de manera que l'estimació del recurs li comporti un benefici o l'eliminació d'un perjudici. Igualment, s'ha de diferenciar l'"interès legítim" d'un interès genèric de defensa de la legalitat, excepte en els casos previstos d'acció popular.

En la sentència d'instància, el TSJC ja va rebutjar la concurrència en l'associació Convivència Cívica Catalana d'un interès legítim «máxime cuando del contenido de la demanda no alcanza sino a pretenderse por la demandante una declaración, obviando los textos legales aplicables, de la no obligatoriedad del conocimiento ni del uso del catalán». A partir de l'examen dels estatuts de l'associació –on s'esmenten com a fins propis «promover el respeto de los derechos y libertades fundamentales de las personas, fomentar las virtudes cívicas, fortalecer los valores democráticos, actuar contra todo tipo de discriminación, ya sea por causa de sexo, raza, origen, lengua, opinión o credo, y defender la pluralidad cultural, educativa y lingüística en el espíritu de los principios recogidos en la Constitución Española de 1978»–, el TSJC conclouia que «no es por tanto suficiente la defensa del ejercicio del bilingüismo efectivo por parte de la asociación recurrente para entender acreditada la legitimación» (FJ 4 de la sentència d'instància).

En el fonament jurídic quart de la sentència ressenyada, el TS confirma l'anterior criteri, si bé ho fa atenent a la «nobleza de fines» de l'associació, definits en termes tan amplíssims i genèrics que «pondria teòricament en manos de Convivència la legitimación para accionar frente a cualquier actuación que considerase atentatoria a los derechos y libertades fundamentales, a las virtudes cívicas, a los valores democráticos o al principio de igualdad, constituyéndose así en autogarante universal de tan nobles bases de la convivencia nacional» (FJ 4), i, per tant, sense al·ludir a llur reducció pràctica per l'especialització de l'entitat en la contestació de les mesures polítiques i administratives de protecció del català (vegeu *supra* la Interlocutòria de 30 de gener de 2014, dictada en el recurs de la mateixa entitat contra el Reglament per a l'ús de les llengües catalana i occitana de la Diputació de Lleida). Igualment, el TS desestima l'al·legació d'error en la qualificació de la norma impugnada pel TSJ com a qüestions de personal i règim jurídic d'accés al professorat universitari, que és considerada correcta a efectes de delimitar la legitimitació enfront de la pretensió de l'actora que la norma es qualificués com una norma que genera discriminació per raó de llengua. La conclusió del TS és que el cercle de persones físiques o jurídiques potencialment concernides pel decret s'ha referir a aquells que «por su profesión, títulos o actividad pudieran verse favorecidos o perjudicados por la misma», la qual cosa contrasta clarament amb els estatuts de Convivència Cívica Catalana, que permet ser-ne membre a les persones físiques majors de 18 anys.

[Sentència del Tribunal Suprem de 25 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Ramón Trillo Torres. Ref. Cendoj: 28079130042014100170.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

El Tribunal Suprem resol en cassació un conflicte sorgit arran de la denegació per silenci de l'Administració autonòmica andalusa de la petició d'una associació de mestres de francès que demanaven, substancialment,

que l'Administració educativa autoritzés que el francès fos la primera llengua estrangera sense subjectar-ho a la circumstància que hi hagués un nombre mínim d'alumnes que ho sol·licitessin. Els arguments de l'associació eren la potenciació del multilingüisme i la política educativa lingüística de la Unió Europea. El Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia va desestimar la pretensió perquè entenia que el criteri de l'Administració respectava la normativa i es movia dins de la seva capacitat autoorganitzativa. El TS va admetre a tràmit el recurs de l'associació (vegeu [Revista núm. 61, pàg. 226](#)).

El TS desestima el recurs perquè entén que el que vol l'associació recurrent és que allà on el francès ja és segona llengua –i, per tant, optativa– passi a ser primera –comuna i obligatòria–, i això la mateixa Llei orgànica 2/2006 ho sotmet a limitacions per raons organitzatives. Com que això té un cost organitzatiu i econòmic per al centre, i atès que la mateixa Administració no ha fixat un nombre alt d'alumnes per tal que el francès pugui passar a ser assignatura comuna, el Tribunal considera improcedent la petició formulada.

El resultat és, doncs, que s'avalua l'hegemonia de l'anglès sota l'empara de la potestat autoorganitzativa de l'Administració, perquè difícilment ni el francès ni cap altre idioma pot assolir la condició d'assignatura comuna; criteri que s'entén des de la perspectiva d'impulsar al màxim el coneixement de l'anglès i de la necessitat que la mateixa Administració pugui legítimament prioritzar aquest objectiu. Però aquesta finalitat educativa i social està produint un desplaçament important –i aquest n'és un exemple– de les altres segones llengües diferents de l'anglès. I això, certament, s'allunya de l'objectiu que l'alumnat en conjunt pugui tenir competència en diverses segones llengües.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 22 de juliol de 2014. Sala Social. Secció 1a. Ponent: Manuel Ramón Alarcón Caracuel. Ref. Cendoj: 28079140012014201456](#)

[Enllaç al cercador de jurisprudència Cendoj](#)

Aquesta interlocutòria planteja un supòsit interessant des d'una perspectiva teòrica en posar en relació el desconeixement al·legat de la llengua oficial i l'accés a determinades prestacions socials (renda activa d'inserció). El recurrent, a qui s'havia negat la continuïtat del gaudi de la prestació i s'exigia el retorn d'una quantitat econòmica pel temps de percepció indeguda des del moment de l'extinció del dret pel fet de no haver comparegut ni aportat la documentació requerida pels serveis públics d'ocupació als efectes del seguiment de la seva situació, justifica que el retard (d'un dia) de la seva resposta fou degut a la incomprensió d'allò que se li demanava, atès el seu coneixement insuficient del castellà.

Tanmateix, les circumstàncies processals del cas determinen la inadmissió del recurs de cassació per unificació de doctrina, de forma que impedeixen al Tribunal Suprem pronunciar-se sobre el fons de la qüestió al·legada. D'una banda, el TS aprecia que el recurs es construeix sobre uns fets no provats, i no és funció del recurs per unificació de doctrina ni la revisió dels fets ni fer una nova valoració de la prova. En efecte, en la sentència dictada per un jutjat social de Manresa figuraven com a fets provats que la persona fou citada per telèfon però no va acudir a la cita perquè ho oblidà. En la resposta al recurs de suplicació, la Sala Social del TSJC denegà la modificació dels fets instada pel recurrent en el sentit que no va acudir per incomprensió d'allò que se li demanava a causa de la manca de coneixement suficient del castellà, i, a més, constaven com a fets provats que el recurrent no va acudir a recollir dues notificacions escrites trameses per correu certificat. D'altra banda, el TS rebutja la contradicció entre la sentència objecte del recurs i la resolució de contrast adduïda per la representació lletrada de l'actor (Sentència del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia-Granada, de 26 de març de 2008), atès que en aquesta darrera es denegava la incorporació al programa de renda activa d'inserció a una persona que en realitat havia completat els dotze mesos d'inscripció ininterrompuda com a sol·licitant d'ocupació. Per tant, no existiria la identitat necessària entre les dues resolucions judicials ni en relació amb els fets ni pel que fa a les pretensions de les parts (en un cas és el reconeixement de la incorporació al programa de renda activa d'inserció, i en l'altre, l'oposició a l'extinció de la prestació pel presumpte incompliment de les condicions establertes per gaudir-ne). Finalment, el Tribunal Suprem considera que el recurs interposat està mancat de base jurídica, perquè el recurrent no cita la infracció de cap precepte ni justifica l'existència d'una infracció legal que pugui fundar l'obertura d'un recurs extraordinari com el de cassació per unificació de doctrina.

[Sentència del Tribunal Suprem de 31 d'octubre de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Manuel Campos Sánchez-Bordona. Ref. Cendoj: 28079130032014100271](#)

[Enllaç al cercador de jurisprudència Cendoj](#)

El Tribunal Suprem estima el recurs de cassació interposat per la Fundació Ramon Muntaner de la Comunitat Valenciana contra la Sentència del TSJ de València de 8 de febrer de 2011, confirmatòria de la sanció en matèria de telecomunicacions per la instal·lació i l'ús de repetidors per remetre el senyal televisiu de TV3 al País Valencià. Tot i l'interès del tema, el contingut de la present sentència es limita a donar per reproduïts els fonaments jurídics de la precedent Sentència del Tribunal Suprem de 5 de desembre de 2012, on l'òrgan jurisdiccional donava la raó a la representació lletrada d'Acció Cultural del País Valencià sobre la il·legalitat del procediment sancionador incoat per la Generalitat Valenciana, per raó de la manca de competència de la comunitat autònoma en matèria de telecomunicacions (vegeu-ne el comentari en la crònica de la [Revista de Llengua i Dret núm. 60](#), pàg. 213-215).

Els termes del debat processal en la sentència ressenyada es limiten a exposar que les parts en el procés varen poder pronunciar-se sobre l'aplicació al cas present de la doctrina de l'esmentada STS de 5 de desembre de 2012, que l'entitat recurrent estimà «totalmente aplicable», sense que la Generalitat Valenciana formulés al·legacions al respecte, silenci del qual el Tribunal extreu un «reconocimiento implícito de la igualdad de situaciones» (FJ 2). D'acord amb la síntesi efectuada de la fonamentació jurídica d'aquella sentència prèvia, el Tribunal Suprem conclou que «a nuestro juicio la 'reemisión' de los programas de la televisión pública catalana en determinadas zonas más o menos limítrofes de la Comunidad Valenciana no constituía en realidad una 'emisión sin título habilitante' que fuera sancionable por ésta. Por emplear la dicción del artículo 25.1 de la Ley 31/1987, aplicado al caso de autos, no se trataba de un supuesto de prestación del servicio público en régimen de gestión indirecta carente de la 'previa concesión administrativa' exigible para difundir programas de televisión, sino de una posible infracción de las normas reguladoras de las condiciones y parámetros técnicos (frecuencias y ubicaciones de los emplazamientos de retransmisión) que rigen la utilización del dominio público radioeléctrico, conducta cuyo control y eventual sanción, en las circunstancias singulares del caso de autos, correspondía al Estado» (FJ 2). El Tribunal Suprem estima, doncs, el recurs de la Fundació Ramon Muntaner, cassa la sentència del TSJ i anul·la les resolucions sancionadores del Govern autonòmic.

[Sentència de l'Audiència Nacional de 25 de juny de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 8a. Ponent: Fernando Luis Ruiz Piñero. Ref. Cendoj: 28079230082014100460](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Per mitjà d'aquesta sentència, l'Audiència Nacional desestima el recurs contenciós interposat per l'empresa operadora integral de telecomunicacions Least Cost Routing Telecom contra diverses multes imposades pel Ministeri d'Indústria per infraccions en la prestació de serveis de tarifació addicional de veu i televot. El motiu de les sancions és, segons la resolució desestimària del recurs de reposició, l'omissió de l'idioma espanyol en la locució informativa prescrita legalment en els serveis prestats en el territori espanyol, la qual cosa implica una conculcació dels drets de consumidors i usuaris. Per bé que l'empresa sancionada al·lega en seu jurisdiccional que l'element "llengua" no es troba en el tipus infractor aplicat, amb la consegüent vulneració dels principis de legalitat i tipicitat, l'Audiència Nacional resol que els serveis addicionals de veu i televot no constitueixen un servei de telecomunicacions, sinó regit per un codi de conducta (regulat per Ordre PRE 361/2002, de desplegament del títol IV del Reglament de la llavors vigent Llei 11/1998, general de telecomunicacions, aprovat per Reial decret 11736/1998) en el qual tampoc no consta expressat l'element "lingüística", si bé, d'acord amb el raonament que seguirà l'Audiència, s'hi ha d'entendre implícit en les restants obligacions que conté (FJ 3).

Així, pel que fa als fets que motiven l'expedient sancionador, l'Audiència Nacional considera un aspecte indiscutit que la locució existent en els dotze números afectats per l'acta d'inspecció «lo es en un idioma distinto del castellano y distinto de cualquier otro de los idiomas cooficiales en el territorio español». Així mateix, es parteix de la premissa que el codi de conducta conté normes per a la correcta difusió i promoció dels serveis de tarifació addicional i per garantir que s'ofereixi als consumidors una informació suficient sobre el prestador del servei, els serveis prestats i llurs preus. Concretament, pel que fa als serveis de vot i

televot, l'obligació d'incloure la locució informativa (denominada "menú d'inici") que informi l'usuari que hi truca d'informació sobre les diverses circumstàncies prescrites. La finalitat d'aquestes obligacions no és altra que la de dispensar «la máxima protección a los consumidores o usuarios», i, segons l'Audiència Nacional:

«Esa protección se vería ciertamente cercenada si los usuarios o consumidores recibieran la información obligatoria en un idioma que no sea el oficial (castellano) del lugar geográfico en que se presta el servicio. Y ciertamente también puede y, en su caso debe, emplearse el idioma cooficial de la Comunidad Autónoma donde éste exista. También podría emplearse otro idioma distinto de los anteriores, si los usuarios destinatarios del servicio fueran mayormente extranjeros, pero esta posibilidad no puede soslayar la imperiosa exigencia de ofrecer la información en los idiomas oficiales citados. Por ello, entendemos que la locución en idioma extranjero, sin suministrarla también en castellano, vulnera claramente el Código de Conducta [...] Finalmente, cabe destacar que dicho deber jurídico-lingüístico de suministrar la locución en castellano no empece que ésta se pueda suministrar, además, en otras lenguas oficiales, sean nacionales o extranjeras [...] El elemento de la lengua no está expresamente en el tipo, pero es claro que la información que se exige, dirigida a usuarios ubicados en territorio español, debe darse al menos en el idioma oficial del país donde se presta el servicio.»

Tot i que el raonament transcrit i la conclusió extreta no deixen de ser lògics, en tant que constaten la connexió entre els drets dels consumidors i el règim lingüístic, escau d'analitzar la sentència com a expressiva del distint discurs jurídic aplicat al castellà i a les altres llengües oficials dins l'Estat espanyol. Primerament, la deducció pel Tribunal en el cas analitzat d'obligacions lingüístiques d'ús del castellà per a ens privats, més enllà de la literalitat de la norma (d'ímfim rang) i forçant clarament els principis de legalitat i tipicitat, ofereix un contrast clar respecte dels dubtes i les impugnacions que acostumen a afectar disposicions de rang legal autonòmiques que regulen obligacions lingüístiques equivalents, en defensa dels drets dels consumidors i usuaris, per a les altres llengües oficials distintes del castellà. En segon terme, destacaríem la negació contundent per la sentència que els possibles elements d'extraterritorialitat puguin limitar les obligacions lingüístiques derivades de l'estatus oficial del castellà (la referència al «lugar geográfico» on es presta el servei equival dins la sentència al «territorio español» i a l'«idioma oficial del país»), quan contràriament aquestes s'adueixen constantment per circumscriure els efectes de l'oficialtat de les altres llengües distintes del castellà.

[Sentència del Tribunal Suprem de 20 d'octubre de 2014. Sala Civil. Secció 1a. Ponent: José Antonio Seijas Quintana. Ref. Cendoj: 28079110012014100504](#)

[Sentència del Tribunal Suprem d'11 de desembre de 2014. Sala Civil. Secció 1a. Ponent: Francisco Javier Arroyo Fiestas. Ref. Cendoj: 28079110012014100648](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del Cendoj](#)

Ambdues sentències resolen litigis per la custòdia dels fills de parelles divorciades. La Sentència de 20 d'octubre té l'origen en el divorci d'un espanyol i una brasilera amb un fill. En primera instància, s'acull l'atribució de la guarda i custòdia a la mare, que manifesta la voluntat de tornar al seu país d'origen. Per contra, en segona instància l'Audiència Provincial revoca la resolució i atribueix la custòdia al pare. Un dels factors que pesa en aquesta decisió és el fet que el menor té la nacionalitat espanyola i ha viscut a l'Estat espanyol des que va néixer –sempre vivint amb la mare. Finalment, en cassació, el TS discrepa d'aquest criteri i assenyala que l'atribució de la custòdia només pot anar vinculada a l'interès estricte del menor i no al fet de ser nacional o no. Dins d'aquest raonament, el fet idiomàtic és un element més dins la valoració, que el mateix alt tribunal estima fàcilment superable quan es tracta d'un menor de poca edat:

«El cambio de residencia afecta a muchas cosas que tienen que ver no solo con el traslado al extranjero, con idioma diferente, como es el caso, sino con los hábitos, escolarización, costumbres, posiblemente de más fácil asimilación cuando se trata de un niño de corta edad, e incluso con los gastos de desplazamiento que conlleva el traslado cuando se produce a un país alejado del entorno del niño por cuanto puede impedir o dificultar los desplazamientos tanto de este como del cónyuge no custodio para cumplimentar los contactos con el niño. Es el interés del menor el que prima en estos casos, de un menor perfectamente individualizado,

y no la condición de nacional, como factor de protección de este interés para impedir el traslado, como argumenta la sentencia, soslayando la valoración relativa a si el menor está mejor con su padre que con su madre.»

Veiem, doncs, encara que sigui d'una manera molt succinta, com el paràmetre lingüístic no es té en compte com a factor determinant, sinó que cal valorar-lo conjuntament amb els altres factors que afecten el benestar i la seguretat del menor. Aquest era el criteri que ja advertíem en la ressenya de la Interlocutòria del TS de 12 de novembre de 2013, en què el fet que l'idioma del menor fos l'anglès era un element afegit a l'arrelament a Escòcia, i, per tant, un argument per no atribuir la custòdia al pare, resident a Espanya. Dèiem allà que el factor idiomàtic és un element a tenir en compte, però cal utilitzar-lo amb cura, perquè pot marginar altres factors més rellevants ([Revista de Llengua i Dret núm. 61, pàg. 230-231](#)).

La segona resolució, d'11 de desembre de 2014, ratifica la idea exposada. En aquest cas, la mare planteja el trasllat de la residència de Barakaldo a Castelldefels. En primera instància, es rebutja aquest trasllat, però l'Audiència Provincial anul·la la sentència del jutjat i estipula un canvi en l'atribució de la custòdia. Plantejat el cas davant el TS, la defensa del pare al·lega que no va a favor de l'interès del menor «la modificació del modelo de educación de la menor desde un modelo basado en el idioma castellano como lengua curricular a un modelo de inmersión lingüística como es el sistema educativo catalán, en el que el idioma vehicular de la enseñanza es la lengua catalana». El Tribunal Suprem, citant les dues sentències anteriors, creu que el factor idiomàtic no perjudica l'interès del menor: «Con la edad de la menor los cambios son fácilmente asumibles para la hija, incluido el cambio de lengua vehicular para la enseñanza que pasa del castellano y euskera al catalán y castellano.» En el fons, en una societat en què cada cop hi ha més persones que passen a residir en entorns culturals i idiomàtics diversos —a través de les migracions, les adopcions, etc.—, la valoració del paràmetre lingüístic ha de cedir davant altres factors més rellevants i decisius per al benestar del menor.

[Sentència del Tribunal Suprem de 29 de juliol de 2014. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Rafael Fernández Montalvo. Ref. Cendoj: 28079130012014100097](#)

Aquesta sentència resol un recurs contenciós administratiu contra una resolució del Ple del Consell General del Poder Judicial de 12 de novembre de 2013 per la qual s'imposa una sanció de suspensió de funcions per un període de sis mesos al jutge titular del Jutjat Contenciós Administratiu de Lleida per la comissió d'una falta molt greu de l'article 417.16, en relació amb l'article 418.5 de la Llei orgànica del poder judicial (reiteració en la comissió de falta greu i falta de desconsideració a les institucions, respectivament). D'un altre expedient sancionador a aquest magistrat i de la sentència del TS a què va donar lloc (STS de 3 de juliol de 2013), ja en vam donar compte a la crònica de la [Revista núm. 61, pàg. 226-227](#). Aquest jutge va enfrontar-se amb diverses institucions (el cas anterior se centrava en l'Institut Català del Trànsit), sobretot per raó de l'ús del català que aquestes feien.

Amb una lectura del que recull aquesta sentència es pot comprovar que el magistrat pren mantes vegades l'argumentació lingüística en qualsevol qüestió en què la Generalitat sigui part. La resolució de la comissió disciplinària del Consell General, que la sentència reproduïx en part, recull fins a vint-i-una resolucions del magistrat en què la referència a la llengua hi és utilitzada de manera absolutament abusiva, ofensiva i fora de la lògica de l'argumentació jurídica mínimament raonable. En reproduïm un exemple:

«La cuestión central en la que la parte actora basa su defensa es el hecho notorio, acreditable simplemente examinando el expediente administrativo [...] de haber remitido todas las notificaciones realizadas a la parte actora en lengua catalana, cuando esta lengua ni se habla ni es cooficial en la Comunidad Valenciana.» «[...] debemos por ello aceptar las alegaciones realizadas por la parte actora en su defensa, pues en el caso que nos ocupa la Administración regional catalana ha vulnerado de manera flagrante lo dispuesto en el artículo 24.1 de la Constitución Española, que veda que en un procedimiento judicial [...] pueda producirse indefensión.» «Por esta razón, lo que no puede pretender la Generalidad de Cataluña es imponer su lengua autonómica cooficial a otra comunidad autónoma, pues ello supondría considerar menores de edad al resto de comunidades, y la autoatribución por parte de Cataluña del derecho a ejercer una suerte de protectorado lingüístico-cultural respecto de otras comunidades autónomas. Esto supone un ataque directo a lo que libremente ha decidido la Comunidad Valenciana y ha posibilitado en su norma autonómica de máximo nivel, además de una falta de

lealtad institucional.» «[...] Esta cuestión del trato lingüístico que la Generalidad de Cataluña viene dando a los ciudadanos no es nueva [...] y ha dado lugar a no pocas anulaciones por el empecinamiento de la Generalidad de Cataluña en imponer a toda costa el uso de la lengua catalana [...]»

La resolució que ressenyem no tracta una qüestió de dret lingüístic –no ens parla del règim de la llengua–, però ens mostra d'una manera punyent fins a quin punt una actitud d'un servidor públic pot perjudicar el funcionament regular dels poders públics. Certament, és un cas aïllat dins l'àmbit de la justícia, però es fa difícil també no situar-lo dins d'un context més general que el fa possible. Com s'ha dit en altres ocasions en aquesta crònica, les mesures de l'Estat per assolir la capacitat lingüística del personal judicial a Catalunya, les pautes efectives per utilitzar el català, l'assoliment d'una oficialitat real del català en aquest àmbit, en definitiva, incorporar el principi plurilingüístic com a paràmetre ordinari en el funcionament de la l'Administració de justícia, són actuacions pendents per part del poder responsable de la justícia. Des de la perspectiva del règim lingüístic a la justícia, doncs, el cas de la sentència ressenyada, lògicament, no es justifica, però sí que té un context que fa més comprensible que s'esdevingui.

Resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat. *Boletín de Información. Resoluciones de la Dirección General del Registro y del Notariado (Registro Civil)*, números que inclouen les resolucions del desembre de 2013 al maig de 2014.

[Enllaç al Boletín de Información](#)

Tal com hem anat dient en les darreres cròniques, la doctrina de la Direcció General sobre els aspectes lingüístics en l'àmbit del Registre Civil pràcticament no té canvis. Aquesta doctrina afecta sobretot dos àmbits, el de l'antroponímia (noms i cognoms) i el de la capacitat per contraure matrimoni amb estranger i la nacionalitat. Un tercer àmbit que tendencialment està desapareixent (per l'aplicació de la Llei 12/2005), però que encara genera algun expedient, és la denegació de poder fer els assentaments registrals en llengua oficial no castellana pel fet que el Registre Civil encara no estigui informatitzat.

L'antroponímia

Sota aquest concepte apleguem les qüestions suscidades en la imposició i el canvi de nom i la grafia dels cognoms.

Sobre els noms, l'aplicació de la Llei 3/2007, de 15 de març, continua produint un efecte beneficiós per a la llibertat dels ciutadans en la tria i el canvi del nom, en possibilitar els diminutius o variants familiars. Tot i això, la doctrina de la Direcció General continua aplicant alguns criteris que al nostre entendre limiten arbitràriament el marge d'elecció (correcció ortogràfica, no ajuntar dos noms, confusió amb cognoms, induir a error quant al sexe). Sobre això, podeu veure la crònica de la [Revista núm. 61, pàg. 232-235](#). Un dels motius més adduïts per rebutjar els canvis de noms és que la modificació pretesa és mínima, i generalment aquesta raó va acompanyada d'algun altre argument, el principal dels quals és la correcció ortogràfica. El resultat és que el marge d'opció que dona la llei queda limitat per criteris creats per la doctrina de la Direcció General dels Registres i del Notariat. Així, per exemple, es rebutgen sol·licituds de canvi que apunten la tendència de consignar antropònims femenins amb *h* (*Deborah, Esther*), substituir la *j* inicial per *y* (*Yael*), o formes amb *y* (*Sylvia* o *Myriam*). Cal advertir que aquesta doctrina té un component molt subjectiu, perquè és molt difícil apreciar què és un canvi rellevant en una societat cada cop més variada culturalment. Tot això, a banda de les apreciacions fonètiques, que se solen basar en la fonètica castellana.

Desglossem ara el primer punt indicat, la inscripció del nom de les persones al Registre. Agrupem les resolucions segons la raó per la qual admeten un nom o no, tant en relació amb la imposició de noms com amb el canvi. Com indicàvem, sovint les raons van entrelaçades. A diferència de les cròniques anteriors, ja no consignarem el criteri general de la llibertat d'elecció que va establir la Llei 3/2007, atès que el centre directiu ja l'utilitza més com un marc general per a la valoració que no com un criteri específic.

1. Canvis de noms no acceptats en algun moment de l'expedient de canvi perquè suposen una modificació mínima respecte del que figura al Registre

Moltes vegades aquest criteri s'empra de manera arbitrària i fent servir paràmetres dubtosos per apreciar si el canvi és mínim, com ara que els mots són anàlegs fonèticament (amb el castellà de paràmetre). També sovint el rebuig per canvi mínim es reforça amb l'argument de la incorrecció ortogràfica.

Són canvis rebutjats per la Direcció General *Sara* per *Sarah* i *Sara-Lucía* per *Sarah-Lucía* (11 de desembre de 2013 i 30 de gener de 2014, respectivament), *Maria-Ester* per *Maria Esther* i *Ester* per *Esther* (13 de desembre de 2013 i 10 de febrer de 2014, respectivament), *Silvia* per *Sylvia* (20 de desembre de 2013), *Joritz* per *Ioritz* (11 de desembre de 2013; tot i que en altres resolucions sí que n'admet la imposició malgrat la incorrecció ortogràfica), *Anna-Tere* per *Annatere* (10 de gener de 2014), *Aitana* per *Aytana*, *Judit* per *Judith*, *Eliana* per *Elianna*, *Iban* per *Iván* i *Jael* per *Yael* (30 de gener de 2014), *Itxaso* per *Itsaso* (la Resolució 30 de gener de 2014 rebutja el canvi perquè és canvi mínim i tots dos són ortogràficament correctes, però en una altra resolució, de 28 de maig, accepta el canvi perquè és tal com el té consignat en el DNI i perquè la seva filla es diu així), *Cristian-Manuel* per *Christian-Manuel* i *Elena-Maria* per *Helena-Maria* (10 de febrer de 2014), *Kailas* per *Kailash* i *Jonatán* per *Jonathan* (13 de març de 2014), *Yasmina* per *Yasmin*, *Ariane* per *Ariane*, *Joseph* per *Yosef* i *Miriam* per *Myriam* (20 de març de 2014), *Alberto* per *Albert* (31 de març de 2014), *Paula* per *Paola* (21 d'abril de 2014), *Mirian* per *Miriam* (21 d'abril de 2014; indica que, tot i que hi ha error ortogràfic en l'inscrit, moltes dones el porten), *Noemí* per *Noemy* (12 de maig de 2014), *Débora* per *Deborah* i *Seila* per *Sheila* (28 de maig de 2014).

2. Noms acceptats o rebutjats per alguna raó de correcció ortogràfica

La major part dels noms rebutjats per aquest motiu també ho són per l'escassa entitat del canvi. Aquí en consignem alguns ja apuntats en l'apartat anterior i que fan referència a la tendència a la introducció de formes patronímiques que incorporen una *h* o el canvi de la *i* llatina per la *i* grega: *Sara* per *Sarah* (11 de desembre de 2013) o *Judit* per *Judith* (30 de gener de 2014); *Ester* per *Esther* (10 de febrer de 2014); *Silvia* per *Sylvia* (20 de desembre de 2013), o *Miriam* per *Myriam* (20 de març de 2014). També es rebutgen canvis per raó de l'ortografia, com ara *Ekiñe* per *Ekhine* (27 de gener de 2014) o *Isabel* per *Mábel* (3 de gener de 2014; tot i que l'accepta sense l'accent), i rebutja la imposició de *Lhia* perquè l'ortografia correcta és *Lía* (21 d'abril de 2014).

En sentit contrari, accepta la imposició de noms amb una grafia diferent de la correcta: *Odei* (*Hodei* seria la grafia correcta; 20 de desembre de 2013) i *Ioritz* (la forma correcta seria *Joritz*; 21 d'abril de 2014). El criteri seguit en aquest darrer és just el contrari de l'utilitzat per rebutjar *Lhia* (21 d'abril de 2014).

3. Noms que poden provocar la confusió amb un cognom

Per aquest motiu es rebutgen els canvis *Guzmán* per *G* (a més, també s'argumenta la confusió quant al sexe; 11 de desembre de 2013), *Asrat* per *Arnau-Asrat* (11 de desembre), *Miguel* per *Miguel-Altar* i *Jorge* per *Jorge-Milesón* (el primer és un cognom, i el segon, diu la resolució, un cognom anglès; 17 de març de 2014). També es rebutja la inscripció de *Jorge-Stalin* a un nacionalitzat (31 de març de 2014).

4. Noms que poden induir a error pel que fa al sexe

La Direcció General accepta els següents noms rebutjats pel jutge del Registre Civil: *Ekai* com a masculí (13 i 20 de març de 2014; en el segon cas, s'insta en un consolat al Japó i s'acredita que és un nom japonès), *Mai* com a femení (es rebutja l'argument de la jutgessa del registre que indicava que en castellà volia dir *nunca* o un instrument de ferro –de fet, la forma ioditzada de *mall*–; 20 de març de 2014), i *Chris* com a masculí (20 de març de 2014).

Es rebutgen, però, el canvi de *Joan* per *Jani* (es diu que és un diminutiu de dona, sobretot a Catalunya; 20 de març de 2014), i les imposicions de *Coque* per a dona (20 de març de 2014) i *Álex* també com a femení (23 d'abril de 2014).

5. Noms traduïts a llengua oficial no castellana

Aquí no localitzem cap recurs. Només cal esmentar la Resolució de 31 de març de 2014, que rebutja el canvi d'*Alberto* per *Albert* perquè és un canvi mínim i perquè hi ha perill de confusió amb el cognom (l'interessat

es diu també *Albert* de cognom). En aquest cas, però, no es té en compte que el nom en català és *Albert*, per bé que el sol·licitant no és dins del territori amb el català com a llengua oficial.

6. Variants del nom en idiomes d'altres estats

En general es prefereixen les formes espanyoles davant sol·licituds de canvis per formes en altres idiomes. Normalment aquest criteri s'argüeix juntament amb el d'entitat escassa del canvi sol·licitat. Recollim aquí la no-acceptació del canvi *Elisabet* per *Elizabeth* (11 de desembre de 2013 i 20 de març de 2014) amb els arguments de canvi mínim i la inexistència de canvi fonètic; per contra, la Resolució de 21 de juny de 2013 havia acceptat aquest canvi pel fet que la persona que se'l volia canviar era nascuda abans que es poguessin posar noms estrangers. En la mateixa línia, es rebutgen *Cintia* per *Cynthia* (11 de desembre de 2013), amb l'argument que és la grafia correcta en castellà, o *Cristian-Manuel* per *Christian-Manuel* (10 de febrer de 2014).

S'accepten els canvis *Eva-Maria* per *Ewa* (no sembla cognom, no indueix a error quant al sexe i s'utilitza en països del nostre entorn; 20 de desembre de 2013), *Bibiana-Carina* per *Viviane-Karin* (eren espanyols residents a Alemanya; 17 de març de 2014) i *Paula* per *Paola* (20 de març de 2014). Contràriament, a diferència d'aquesta darrera resolució, la Resolució de 21 d'abril de 2014 rebutja el canvi perquè el considera intrascendent.

Finalment, sense estar ubicats en les categories anteriors, esmentem l'acceptació dels canvis de nom *Maria del Rosario* per *Charo* (12 de maig de 2014, ja acceptat en resolucions anteriors) i *Maria Jesús* per *Mariaje* (indica que hi ha un canvi fonètic important [sic], 22 de maig de 2014). Rebutja, per contra, el canvi de l'inscrit *Merytxell* per *Txell* per a una nena de dos mesos (sobre l'error en la *i* grega considera impertinent entrar-hi; 30 d'abril de 2014).

Pel que fa als cognoms, en les sol·licituds d'adaptació gràfica dels cognoms a les llengües oficials pròpies, tal com hem indicat en cròniques anteriors, la Direcció General continua mantenint el criteri doctrinal segons el qual hi ha un «acervo nacional» de cognoms que no s'han d'adaptar pel simple fet que existeixen en la forma castellana. Ignora que moltes vegades existeixen en castellà perquè, en el seu moment, quan es van inscriure en el Registre, el cognom es va castellanitzar. El criteri correcte, al nostre entendre, és el mateix del qual partia la Instrucció d'11 de desembre de 1998 (BOE 313, del 31), de la Direcció General dels Registres i del Notariat, sobre la tramitació als registres civils dels canvis de cognoms catalans consistents en la correcció ortogràfica de grafies incorrectes, que adoptava la normativa catalana produïda arran de la Llei de política lingüística: no es tractava de traduir els cognoms (*Ros* per *Rubio*) ni d'adoptar-ne la forma pròpia en català (*Sánchez* per *Sanxis*), sinó de fer possible l'esmena de la forma gràfica per retornar al mot la grafia catalana correcta. Malgrat aquest criteri inicial, la Direcció General dels Registres i del Notariat va començar a considerar que hi havia cognoms que «no eren de cap llengua en concret», i per això donava per bona l'ortografia castellana (per exemple, *Pascual*).

Amb l'argument de l'«acervo nacional» de cognoms, la Resolució de 17 de març de 2014 rebutja l'adaptació al gallec de *Lorenzo* per *Lourenzo*. Un cas diferent presenta la Resolució de 17 de febrer de 2014, en què l'interessat vol passar les formes *Medraño* i *González* a *Medranho* i *Gonçales*, i la Direcció General ho rebutja perquè la grafia no s'adapta al que autoritza la Llei de normalització lingüística de Galícia (es tractava de la grafia en portuguès). Un altre tipus de canvi resol la Resolució de 30 de gener, que denega el canvi *Martínez* per *Martines* d'un sol·licitant d'Alcoi, perquè per fer un canvi així el cognom hauria de ser català. Finalment, les resolucions de 10 i 30 de gener de 2014 tracten dos casos en què s'intenta tornar a la forma original després d'haver-se adaptat gràficament al cognom. En concret, s'havia passat el cognom *Maya* a *Maia* i *Izaguirre* a *Izagirre*; la Direcció General rebutja tornar a la forma anterior.

Tal com vam assenyalar en la crònica anterior, tornem a constatar que sorgeixen peticions d'estrangers per fer servir el seu règim d'atribució de cognoms, per exemple, les resolucions d'11 de desembre de 2013 i 31 de març de 2014 (portuguès) o de 30 de gener de 2014 (alemany). En els casos en què el sol·licitant és binacional d'un país de la Unió Europea, el Registre pot autoritzar el canvi de cognoms, d'acord amb la Instrucció que va dictar la Direcció General el 23 de maig de 2007. En els altres casos, si s'acredita la diferència de cognoms en l'altra nacionalitat, es permet fer una nota marginal per indicar-ho.

Assentament registral en llengua oficial no castellana

La Llei 12/2005, de 22 de juny, modifica l'article 23 de la Llei del Registre Civil i entra a regular la redacció de les inscripcions i els assentaments del registre civil en llengua oficial no castellana. L'Ordre JUS/1468/2007 regula els aspectes de detall de la implementació de l'aplicació informàtica amb la incorporació de les llengües oficials. La possibilitat de fer aquests assentaments se sotmet, però, a la informatització dels registres. La Resolució de la Direcció General dels Registres i del Notariat d'11 de desembre de 2013 resol el recurs dels promotors que sol·licitaven al jutge encarregat del Registre Civil de Bergara que, per manca d'informatització del registre civil municipal, s'habilités un llibre especial en eusquera. Davant la denegació d'aquesta possibilitat, interposen recurs que resol també negativament el centre directiu per causa de la condició d'informatització del registre que imposa la mateixa Llei del 2005. Tal com s'ha indicat en altres ocasions, més enllà de l'aspecte legal, amb més de trenta anys d'eusquera com a llengua oficial i amb gairebé deu anys d'aprovació de la Llei 12/2005, que encara hi hagi llocs on una llengua pròpia oficial quedi exclosa dóna una idea de la poca diligència dels poders de l'Estat per fer efectiu el plurilingüisme teòricament mantingut.

Denegació dels matrimonis amb estrangers

Com hem apuntat en les cròniques anteriors, la Direcció General ha desestimat un gran volum de recursos contra denegacions d'autoritacions de matrimonis entre nacionals i estrangers (o inscripcions de matrimonis fets a l'estranger) perquè entén que es tracta de matrimonis de conveniència que només persegueixen l'adquisició de la nacionalitat del contraent estranger. Per la quantitat de resolucions, no les detallam aquí, però posem en relleu la importància que hi té el coneixement del castellà, atès que funciona com a índex important per deduir que el matrimoni és fet en frau de llei: com que per regla general un dels contraents té com a idioma propi el castellà i l'altre té moltes dificultats per parlar-lo, s'atribueix molta rellevància al fet que no tenen una llengua comuna de comunicació, tal com requereix la Resolució del Consell de la Unió Europea, de 4 de desembre de 1997, sobre les mesures que cal adoptar en matèria de lluita contra els matrimonis fraudulents. Aquesta dada, juntament amb altres indicis, porta a denegar el matrimoni. Encara que sigui per via indirecta i com a element de prova, doncs, el coneixement de l'idioma –se sobreentén que es tracta del castellà– actua com a sedàs per accedir a la nacionalitat. En el fons, aquest criteri va en la mateixa línia que l'exigència de coneixement de castellà en els expedients de nacionalitat, també amb un bon nombre de resolucions de la Direcció General i que aquí tractem més amunt, dins de les resolucions del Tribunal Suprem i de l'Audiència Nacional.